

Projekt

z dnia 15 listopada 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR/2023
RADY MIASTA SIEDLCE**

z dnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia do realizacji Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta
Siedlce na lata 2023-2025**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6a i art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r., poz. 40, ze zm.) oraz art. 12 pkt 11 i art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2022 r., poz. 1526, ze zm.), w związku z art. 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r., poz. 1426, ze zm.) Rada Miasta Siedlce uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce na lata 2023-2025 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siedlce oraz Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Henryk Niedziółka

Załącznik do Uchwały
Nr
Rady Miasta Siedlce
z dnia roku

**Program Wspierania Rodziny
i Rozwoju Pieczy Zastępczej
Miasta Siedlce
na lata 2023-2025**

Siedlce, listopad 2023

Spis treści	2
Wprowadzenie	3
I. Diagnoza sytuacji społecznej Miasta Siedlce	3
1. Sytuacja demograficzna Miasta Siedlce	4
1.1. Struktura mieszkańców	4
1.2. Bezrobocie	8
2. Diagnoza siedleckich rodzin korzystających z pomocy społecznej	12
2.1. Długotrwała lub ciężka choroba	13
2.2. Ubóstwo	14
2.3. Niepełnosprawność	15
2.4. Bezrobocie	16
2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	17
2.6. Przemoc w rodzinie	18
2.7. Potrzeba ochrony macierzyństwa	19
2.8. Alkoholizm.....	20
2.9. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej	20
3. Organizacja systemu wsparcia rodziny w Mieście Siedlce	22
3.1. Programy Miasta Siedlce	22
3.2. Sytuacja mieszkaniowa	24
3.3. Edukacja i wychowanie	27
3.4. Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne	29
3.5. Placówki wsparcia dziennego	30
3.6. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny	31
3.7. Realizacja rządowych Programów	32
3.8. Wsparcie uchodźców wojennych z Ukrainy	34
4. Organizacja pieczy zastępczej w Mieście Siedlce	35
4.1. Rodzinna piecza zastępcza	36
4.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	38
4.3. Osoby usamodzielniane	39
5. Problemy społeczne w środowisku lokalnym postrzegane z perspektywy specjalistów działających na rzecz rodzin (ankieta).....	41
6. Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej	51
II. Systemowe rozwiązania w ramach Programu	52
1. Kierunki działań w ramach systemu wsparcia rodziny	53
2. Kierunki działań w ramach systemu pieczy zastępczej	55
III. Zarządzanie Programem	58
1. Monitoring i ewaluacja Programu	58
2. Finansowanie Programu	59
Zakończenie	60
Wykaz tabel	61

Wprowadzenie

„Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce na lata 2023-2025” wyznacza najistotniejsze założenia siedleckiej polityki wsparcia rodzin i pieczy zastępczej, prezentując kierunki działań w kolejnej, trzyletniej perspektywie programowej.

W poprzednim okresie programowania cele strategiczne i zadania w tym obszarze wskazane zostały w „Programie Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce na lata 2019-2022”, przyjętym do realizacji Uchwałą Nr XIII/150/2019 Rady Miasta Siedlce w dniu 26 września 2019 roku. Aktualny dokument zapewnia kontynuację działań wypracowanych w ubiegłych latach, ale także skupia się na nowych aspektach, jak chociażby stworzenie optymalnych warunków do życia rodzinom cudzoziemskim, w szczególności tym, które osiedliły się w naszym mieście po wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy.

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej stanowi wypełnienie obowiązku wynikającego z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, w świetle której do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny (art. 176 tejże ustawy) oraz powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej (art. 180 ustawy), a także wpisuje się w zapisy „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Siedlce na lata 2016-2025”. Przede wszystkim jest to jednak dokument wskazujący kierunki podejmowania działań na rzecz wsparcia rodziny oraz rozwoju pieczy zastępczej w naszym mieście, przy wykorzystaniu dostępnych zasobów oraz stworzenia warunków do wprowadzenia nowych, potrzebnych zmian w tych obszarach.

Przedmiotowy dokument w pierwszej części koncentruje się na diagnozie istniejącego systemu wsparcia, obejmującej zarówno dane statystyczne, które obrazują kierunki zmian i zachodzące procesy, jak również zasoby Miasta w zakresie polityki rodzinnej. Następnie zaprezentowane zostały wyniki ankiet przeprowadzonych wśród osób, które w swojej pracy zawodowej w różnej mierze stykają się z problemami siedleckich rodzin oraz z rodzicielstwem zastępczym. Podsumowanie części diagnostycznej stanowi zaś analiza SWOT dokonana dla obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Druga, strategiczna część Programu, wyznacza cele i zadania do realizacji odrębnie dla systemu wsparcia rodziny oraz systemu pieczy zastępczej. Kolejna, ostatnia część, opisuje przebieg procesu monitoringu i ewaluacji Programu oraz źródła jego finansowania.

I. Diagnoza sytuacji społecznej Miasta Siedlce

Podobnie jak w poprzednim okresie programowania, w aktualnym dokumencie skoncentrowano się na trzech obszarach, które w przypadku wystąpienia problemów, wymagają ingerencji w życie rodzinne. Są to:

- 1) ochrona macierzyństwa i wielodzietności;
- 2) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- 3) sieroctwo.

Niniejsza diagnoza odnosi się do powyższych zagadnień, a ponadto wskazuje zasoby Miasta ukierunkowane na pomoc w przezwyciężaniu trudności i kryzysów w poszczególnych obszarach problemowych. Sporządzona została w oparciu o materiały będące w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach, Urzędu Miasta Siedlce, a także o dane z Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach.

Przy sporządzaniu tej części Programu nie mógł zostać pominięty fakt, że na przestrzeni ostatnich lat, oprócz trudności opiekuńczo-wychowawczych, uzależnień czy przemocy, na sytuację polskich rodzin wpływ miały także dwa poważne kryzysy, tj. ogłoszenie stanu pandemii SARS-CoV-2 w marcu

2020 roku oraz wybuch konfliktu zbrojnego na Ukrainie w lutym 2022 roku. Biorąc pod uwagę powyższe należy mieć na względzie, że większe wyzwania i potrzeby wymuszają potrzebę jeszcze lepszej koordynacji i zarządzania usługami społecznymi, w szczególności w obszarze wsparcia i rozwoju działań środowiskowych.

W niniejszej części odniesiono się także do informacji pozyskanych z ankiet przeprowadzonych wśród pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, siedleckich szkół, przedszkoli, kuratorów rodzinnych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających lokalnie na rzecz rodzin.

1. Sytuacja demograficzna Miasta Siedlce

Obecnie Miasto Siedlce liczy ponad 75 tys. mieszkańców i zajmuje obszar blisko 32 km². Położone jest we wschodniej części województwa mazowieckiego, na przecięciu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych (drogowych i kolejowych) łączących wschód i zachód Europy. Atutem Miasta jest bliska, 90 km, odległość od stolicy państwa - Warszawy i przejścia granicznego w Terespolu.

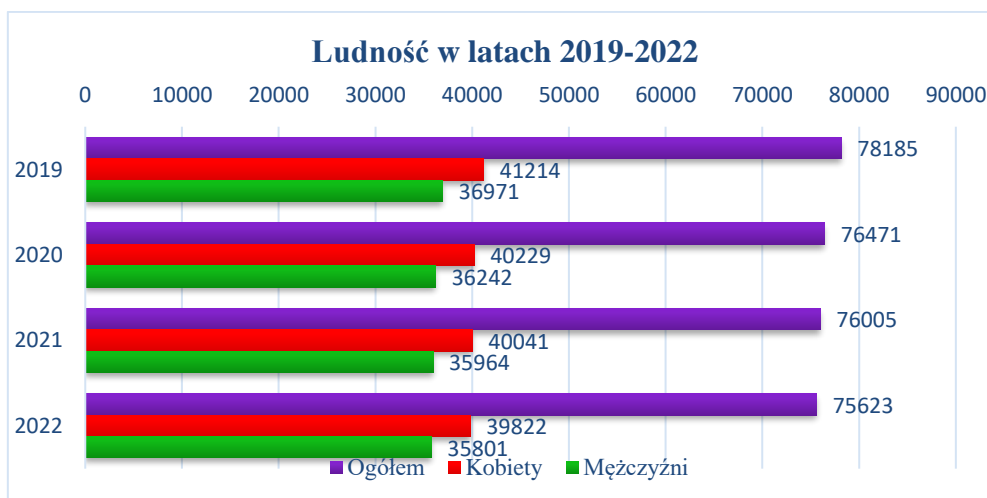
1.1. Struktura mieszkańców

Tabela Nr 1

Liczba i struktura mieszkańców według płci w latach 2019-2022

Lata	Ludność			Kobiety na 100 mężczyzn	Udział %	
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni
2019	78185	41214	36971	111	52,7	47,3
2020	76471	40229	36242	111	52,6	47,4
2021	76005	40041	35964	111	52,7	47,3
2022	75623	39822	35801	111	52,7	47,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

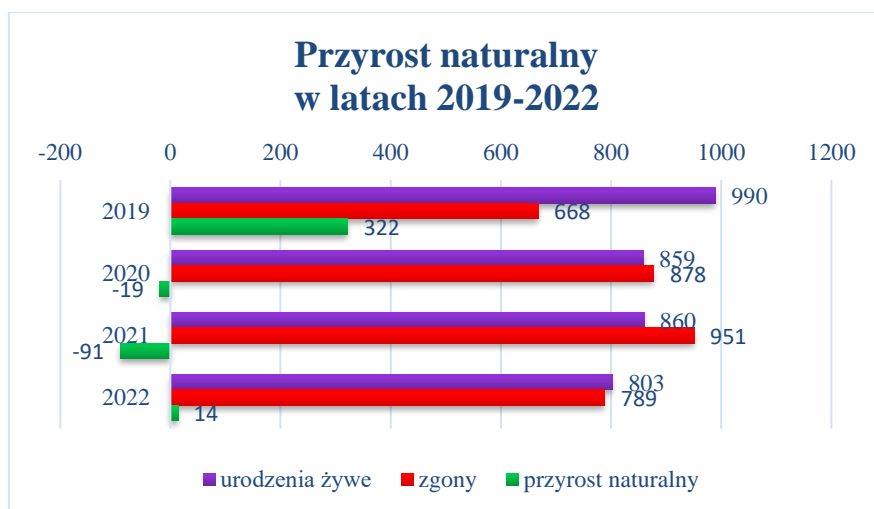

Na koniec 2022 roku w Siedlcach zamieszkiwały 75623 osoby, tj. o 2562 osoby mniej niż na koniec 2019 r. Kobiety na przestrzeni lat 2019-2022 niezmiennie stanowiły ponad 52% ogółu ludności Miasta (w 2019 roku oraz w latach 2021-2022 ich udział wynosił 52,7%, a w 2020 r. – 52,6%). Współczynnik feminizacji od 2019 roku utrzymywał się na tym samym poziomie i wynosił 111 kobiet na 100 mężczyzn. Zmniejszenie się w 2022 r. liczby ludności było wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego (notowanego w latach 2020-2021), na który składa się spadek liczby urodzeń przy jednoczesnym wzroście liczby zgonów (Tabela Nr 2).

Tabela Nr 2
Ruch naturalny ludności w Siedlcach w latach 2019-2022

Lata	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Rozwody
2019	406	990	668	322	179
2020	270	859	878	-19	155
2021	331	860	951	-91	145
2022	292	803	789	14	163

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

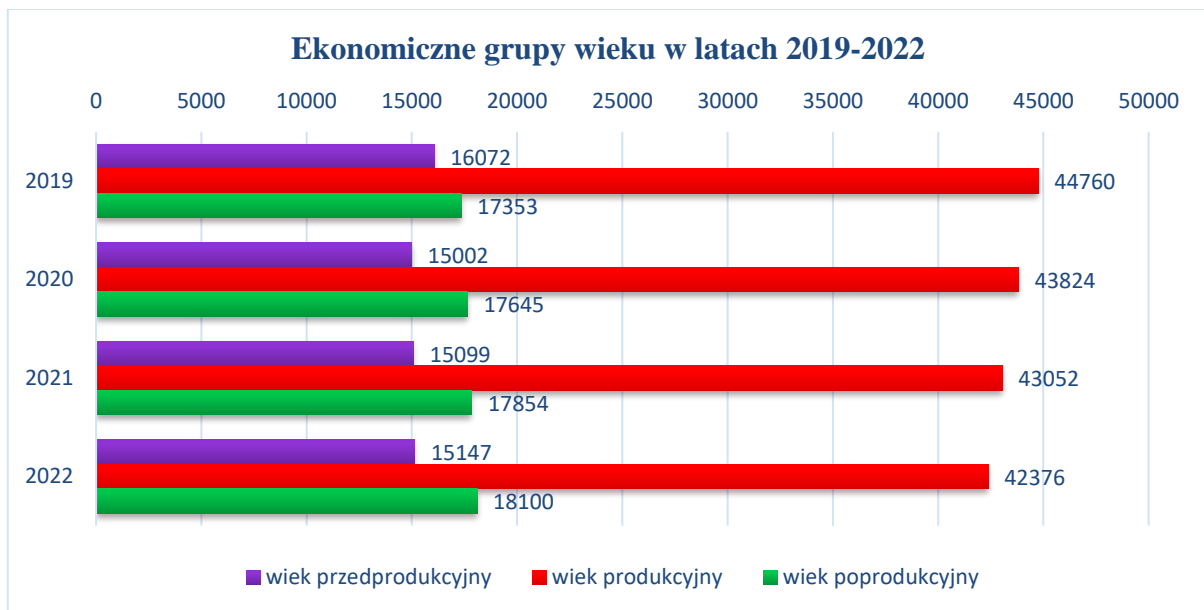
W latach 2020 i 2021 mieliśmy do czynienia w Siedlcach z minusowym przyrostem naturalnym, kiedy to więcej osób umarło niż się urodziło. Jest to istotny wskaźnik demograficzny, który ma wpływ na strukturę wiekową społeczeństwa i może mieć długoterminowe konsekwencje dla gospodarki i systemu pomocy społecznej.

Najmniej par zdecydowało się na zawarcie związku małżeńskiego w 2020 roku (odnotowano w tym czasie 270 małżeństw), co mogło być spowodowane trwającą pandemią i wprowadzeniem ograniczeń sanitarnych związanych z przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, w tym dotyczących m.in. organizacji ślubów i przyjęć weselnych. W 2022 roku zawarto 292 nowe związki małżeńskie, co stanowi o 114 mniej niż trzy lata wcześniej - w 2019 roku. Przyjmując za punkt wyjścia 2019 rok obserwuje się też spadek odsetka par małżeńskich biorących rozwód o 8,9%.

Tabela Nr 3**Liczba i struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2019-2022**

Lata	Ludność ogółem	Wiek					
		Przedprodukcyjny	%	Produkcyjny	%	Poprodukcyjny	%
2019	78185	16072	20,6	44760	57,2	17353	22,2
2020	76471	15002	19,6	43824	57,3	17645	23,1
2021	76005	15099	19,9	43052	56,6	17854	23,5
2022	75623	15147	20,0	42376	56,0	18100	23,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Od 2019 roku utrzymuje się w Siedlcach tendencja zmniejszania się liczby ludności. W latach 2019-2022 liczba ludności Miasta zmniejszyła się o 2562 osoby (po obserwowanym wzroście w okresie 2016-2019), przy czym największy ubytek nastąpił w 2020 roku (-1714 osób).

Analiza struktury ludności Miasta wykazuje dominację osób w wieku produkcyjnym, które na koniec 2022 roku stanowiły 56,0% ogółu mieszkańców. Grupa osób w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) w tym samym okresie stanowiła 20,0%, a w wieku poprodukcyjnym 23,9%.

Z przedstawionych danych za lata 2019-2020 wynika, że w strukturze mieszkańców Miasta maleje udział ludności w wieku produkcyjnym, a wzrasta w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, przy czym jako nieprodukcyjny przyjmuje się wiek 0-17 lat (wiek przedprodukcyjny) oraz 60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn (wiek poprodukcyjny).

Miarą określającą relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności jest współczynnik obciążenia, obrazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Na terenie Siedlec wskaźnik ten z roku na rok sukcesywnie wzrastał – w 2022 roku wyniósł 78,5 wobec 74,7 w 2019 roku. W stosunku do bazowego roku wzrósł więc o 3,8. Dokonując analizy zmiany wielkości obciążenia należy też zwrócić uwagę na proporcje wskaźników cząstkowych, tj. rozpatrywanych odrębnie relacji liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do wieku

produkcyjnego oraz liczby osób w wieku poprodukcyjnym do produkcyjnego. Obliczenia wskazują, że na przestrzeni ostatnich czterech lat wskaźnik ten w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym ulega niewielkim zmianom, natomiast rośnie dla wieku poprodukcyjnego. W 2022 roku na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 35,7 osoby w wieku przedprodukcyjnym, z kolei w wieku poprodukcyjnym – 42,7 osoby. Oznacza to, że udział potencjalnych przyszłych zasobów pracy jest mniejszy niż udział tych, którzy rynek pracy już teoretycznie opuścili. Tymczasem jeszcze w 2016 roku cząstkowe współczynniki kształtowały się na poziomie 32,4 i 33,5 – czyli były prawie równe.

Tabela Nr 4

Liczba osób w gospodarstwach domowych według Narodowego Spisu Powszechnego 2021

Gospodarstwa domowe 1-osobowe	Gospodarstwa domowe 2-osobowe	Gospodarstwa domowe 3-osobowe	Gospodarstwa domowe 4-osobowe	Gospodarstwa domowe 5-osobowe i większe
7258	7523	5411	4556	3156

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

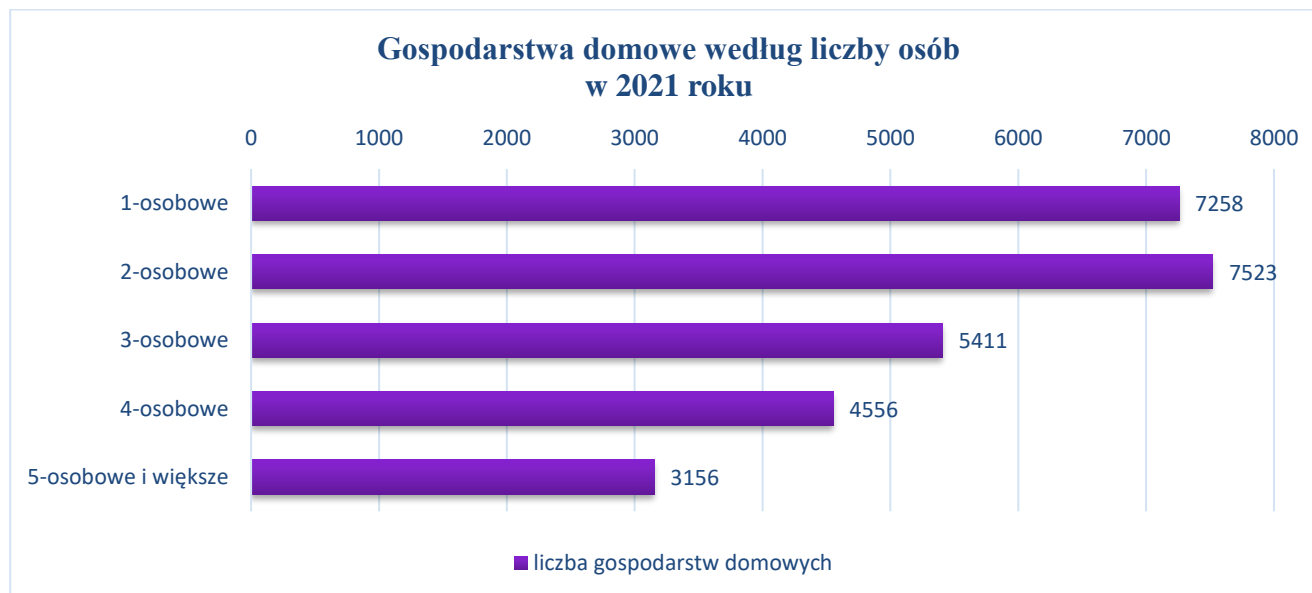
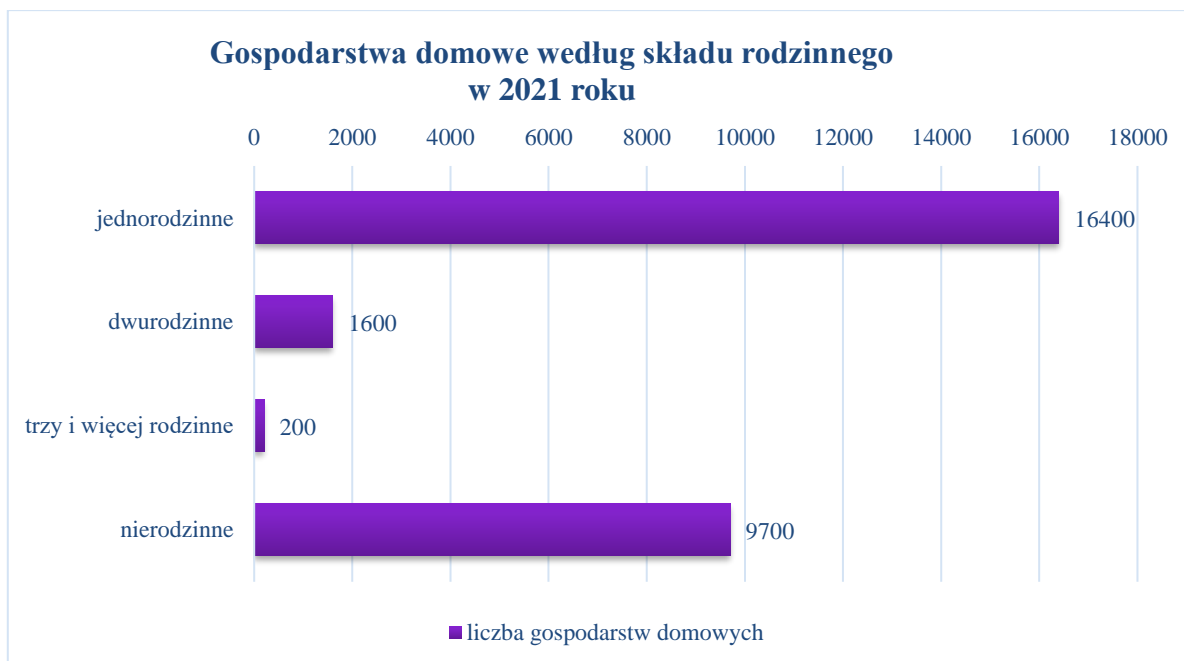

Tabela Nr 5

Skład rodzinny gospodarstw domowych według Narodowego Spisu Powszechnego 2021

Gospodarstwa jednorodzinne	Gospodarstwa dwurodzinne	Gospodarstwa trzy i więcej rodzinne	Gospodarstwa nierodzinne
16400	1600	200	9700

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W celu zobrazowania składu rodziny w Siedlcach możemy posłużyć się danymi z Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku. Wynika z nich, że ponad połowa spośród gospodarstw domowych stanowiły gospodarstwa jednorodzinne. Odsetek osób żyjących w dużej, wielopokoleniowej rodzinie wynosił 6,5%. Liczba gospodarstw nierodzinnych wyniosła 9700, co stanowiło 34,8% ogółu gospodarstw w Siedlcach. Porównując wielkość gospodarstw domowych, najczęściej było gospodarstw domowych dwuosobowych (7523) oraz jednoosobowych (7258), co wiąże się między innymi z tendencją do coraz późniejszego zawierania małżeństw oraz odkładania decyzji o posiadaniu dziecka/dzieci.

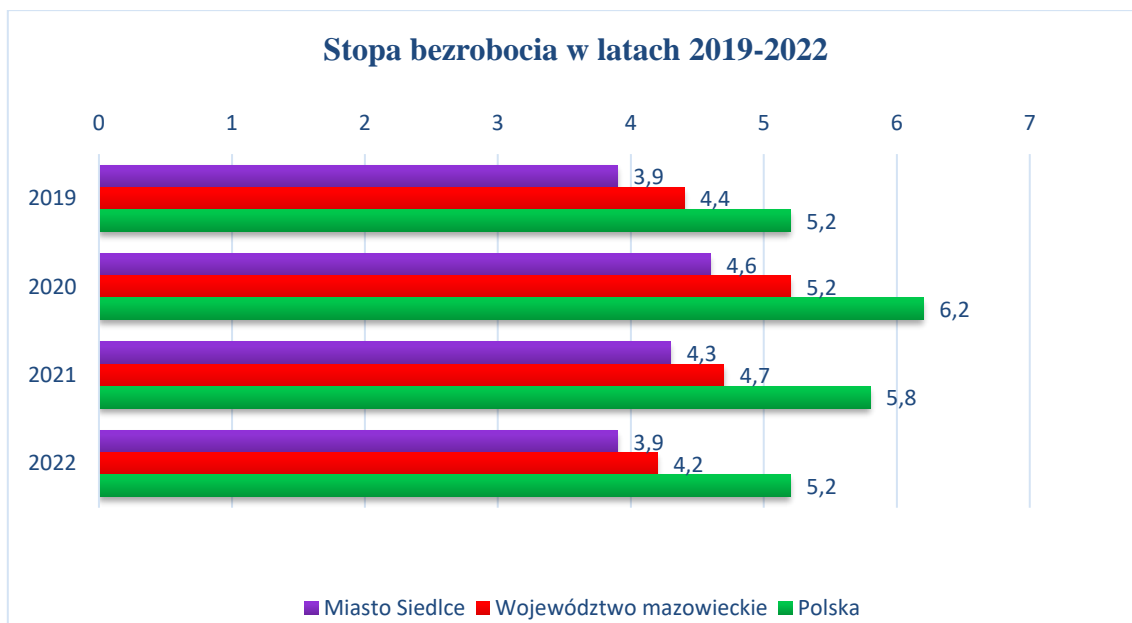
1.2. Bezrobocie

Tabela Nr 6

Stopa bezrobocia w latach 2019-2022 (stan na koniec danego roku)

Lata	Miasto Siedlce	Województwo mazowieckie	Polska
2019	3,9	4,4	5,2
2020	4,6	5,2	6,2
2021	4,3	4,7	5,8
2022	3,9	4,2	5,2

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach

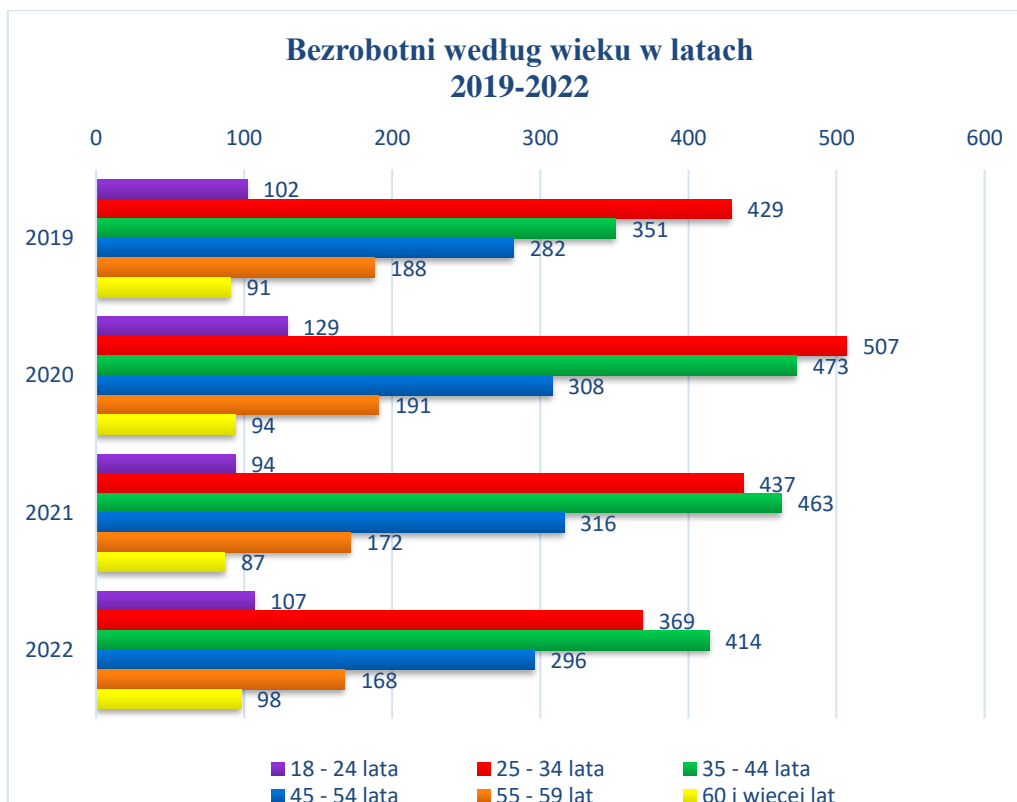

Sytuacja na rynku pracy znajduje swoje odbicie w wielkości zwanej stopą bezrobocia. Jest to ukazywana w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych a liczbą osób czynnych zawodowo (to jest zdolnych w prawnie określonych warunkach do podjęcia pracy, a więc zarówno pracujących, jak i bezrobotnych) wg stanu na koniec okresu sprawozdawczego. Stopa bezrobocia w Siedlcach na koniec 2022 roku wyniosła 3,9% i była niższa od stopy bezrobocia w województwie mazowieckim, a także biorąc pod uwagę średnią krajową. Wzrost bezrobocia rejestrowanego można zaobserwować w 2020 i 2021 roku, na co zasadniczy wpływ miała pandemia SARS-CoV-2 i wprowadzane w związku z nią lockdowny i ograniczenia gospodarcze. Niemniej jednak, pomimo najpierw pandemii, a potem napływu obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym za naszą wschodnią granicą, poziom bezrobocia w Siedlcach wrócił do stanu z końca 2019 roku, na co wpływ między innymi mogło mieć wprowadzenie przez rząd instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców.

Tabela Nr 7
Bezrobotni według wieku w latach 2019-2022

Bezrobotni według wieku	Liczba osób bezrobotnych			
	2019	2020	2021	2022
▪ 18 - 24 lata	102	129	94	107
▪ 25 – 34 lata	429	507	437	369
▪ 35 – 44 lata	351	473	463	414
▪ 45 – 54 lata	282	308	316	296
▪ 55 – 59 lat	188	191	172	168
▪ 60 i więcej	91	94	87	98

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach

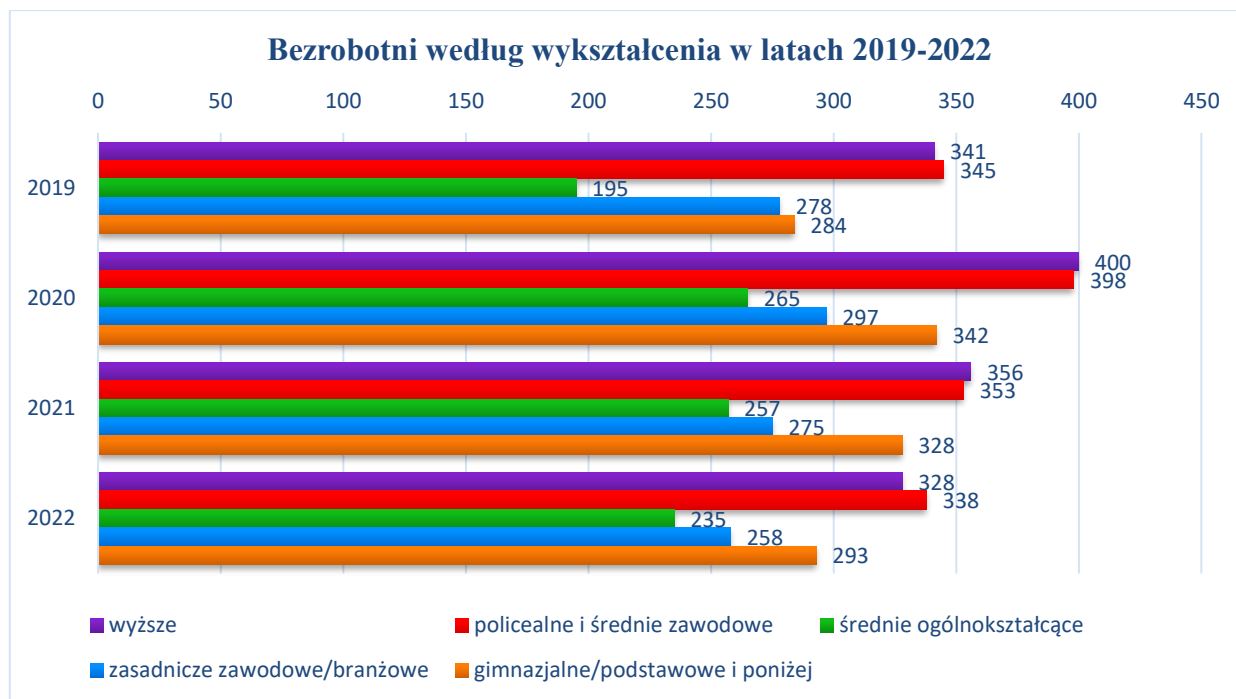

Uwzględniając kryterium wieku można stwierdzić, że najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych w latach 2019 i 2020 stanowiły osoby w wieku 25 – 34 lat, natomiast od 2021 roku bezrobocie wśród osób między 35 a 44 rokiem życia było wyższe niż w innych grupach wiekowych. Procentowy udział tej grupy w odniesieniu do ogólnej liczby osób bezrobotnych w 2022 roku wynosił 28,5%.

Tabela Nr 8
Bezrobotni według wykształcenia w latach 2019-2022

Bezrobotni według Wykształcenia	Liczba osób bezrobotnych			
	2019	2020	2021	2022
▪ wyższe	341	400	356	328
▪ policealne i średnie zawodowe	345	398	353	338
▪ średnie ogólnokształcące	195	265	257	235
▪ zasadnicze zawodowe/branżowe	278	297	275	258
▪ gimnazjalne/podstawowe i poniżej	284	342	328	293

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach

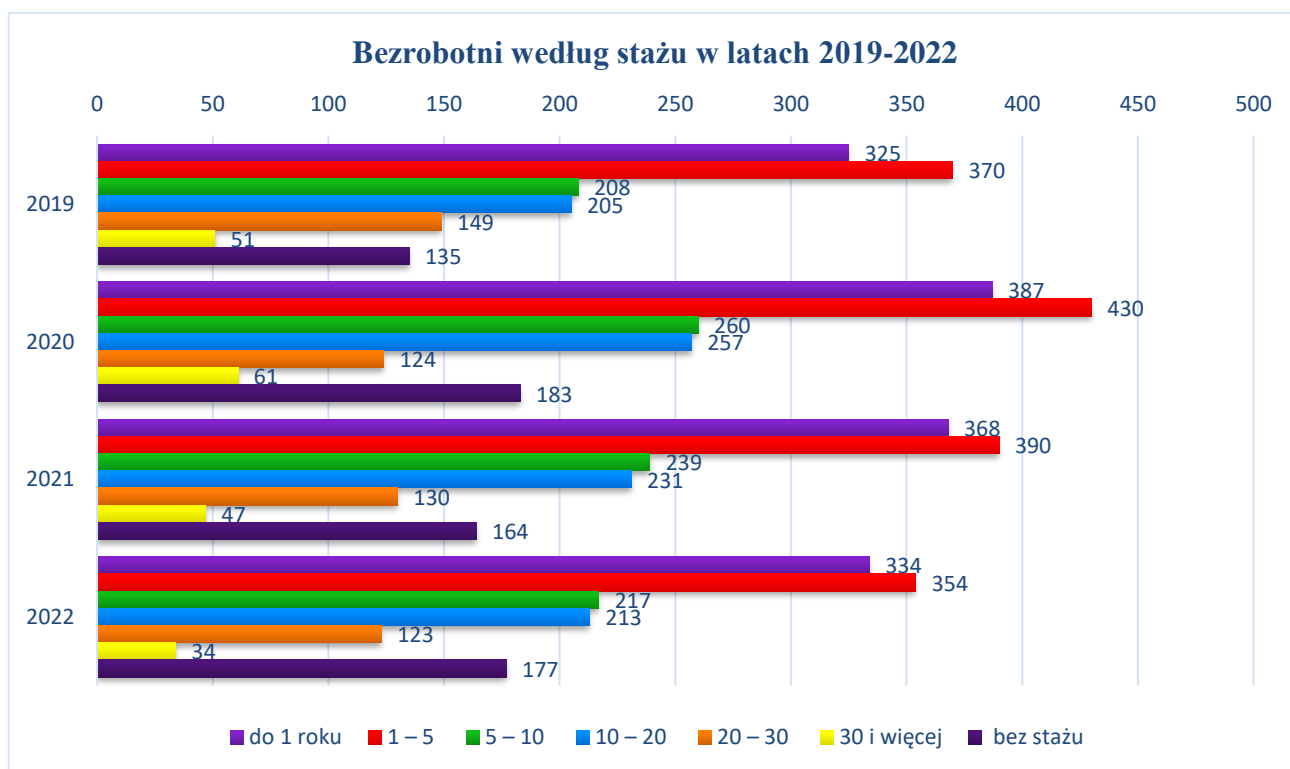

Analiza struktury bezrobocia według wykształcenia w latach 2019-2022 pokazuje, że dwie największe grupy stanowiły wymiennie osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz wykształceniem wyższym. W 2019 i 2022 roku procentowy udział zbiorowości osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym w stosunku do ogółu pozostających bez zatrudnienia wyniósł odpowiednio 23,9% oraz 23,3%. W 2020 roku najwyższy odsetek wśród zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano w przypadku osób z wykształceniem wyższym – 23,5%. Podobnie sytuacja przedstawia się w 2021 roku – wówczas bezrobotni z wykształceniem wyższym stanowili 22,7% wszystkich bezrobotnych. Na przestrzeni lat 2019-2022 najniższy odsetek wśród zarejestrowanych stanowili bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Tabela Nr 9
Bezrobotni według stażu w latach 2019-2022

Bezrobotni według stażu	Liczba osób bezrobotnych			
	2019	2020	2021	2022
▪ do 1 roku	325	387	368	334
▪ 1 – 5	370	430	390	354
▪ 5 – 10	208	260	239	217
▪ 10 – 20	205	257	231	213
▪ 20 – 30	149	124	130	123
▪ 30 i więcej	51	61	47	34
▪ bez stażu	135	183	164	177

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach

Nawiązując do powyższej tabeli należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę na przestrzeni lat 2019-2022 stanowili bezrobotni, których staż pracy oscylował w przedziale 1-5 lat oraz ze stażem do 1 roku, przy czym udział pierwszej z wymienionych grup wahał się w przedziale 24,4% - 25,6%, zaś drugiej w przedziale 22,5% - 23,5%.

W analizowanym okresie tendencję malejącą odnotowano jedynie wśród grupy bezrobotnych pozostających bez zatrudnienia o stażu pracy w przedziałach 1-5, 5-10, 10-20 oraz 30 i więcej.

2. Diagnoza siedleckich rodzin korzystających z pomocy społecznej

Identyfikację problemów społecznych występujących w Mieście Siedlce można przeprowadzić również w oparciu o podstawowe powody udzielania pomocy osobom i rodzinom, biorąc pod uwagę art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku *o pomocy społecznej*. Na potrzeby niniejszej diagnozy przedstawionych zostało 8 najczęstszych powodów korzystania z pomocy, w kolejności natężenia ich występowania. Ogólnie w 2022 roku świadczeniami z pomocy społecznej objęto 1213 rodzin (2409 osób w tych rodzinach), w 2021 roku – 1445 rodzin (2916 osób w rodzinach), a w 2020 roku – 1526 rodzin (3108 osób w rodzinach). Pokazuje to, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się w tym okresie o 313. Niewątpliwie związane jest to z realizowanymi programami na rzecz wsparcia finansowego rodzin (Program Rodzina 500+, „Dobry start”, 13 i 14 emerytura), wzrostem minimalnego wynagrodzenia, a także spadkiem bezrobocia, które po początkowym wzroście – wróciło do poziomu sprzed ogłoszenia pandemii Covid-19.

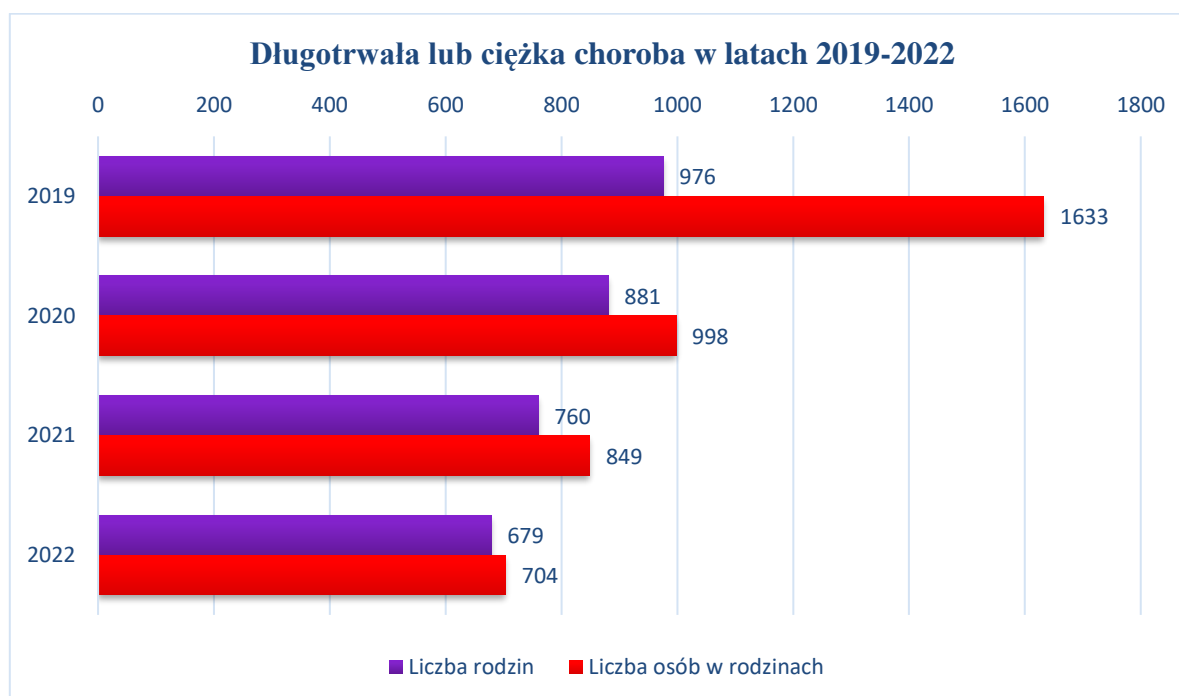
2.1. Długotrwała lub ciężka choroba

Tabela Nr 10

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2019-2022

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	976	1633
2020	881	998
2021	760	849
2022	679	704

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Długotrwała choroba, definiowana także jako choroba przewlekła, od 2019 roku była głównym powodem przyznawania pomocy rodzinom. Statystyki wskazują, że od 2019 roku obserwujemy spadek liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w związku z długotrwałą lub ciężką chorobą. W 2019 roku wsparcia z tego tytułu udzielono 976 rodzinom, a w roku 2022 – 679.

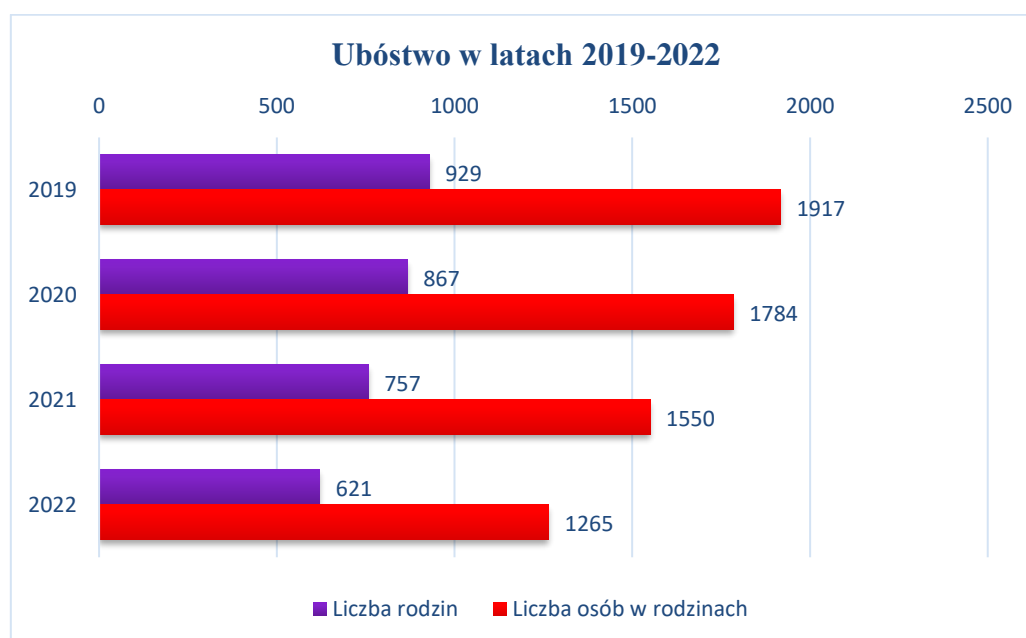
2.2. Ubóstwo

Tabela Nr 11

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu ubóstwa w latach 2019-2022

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	929	1917
2020	867	1784
2021	757	1550
2022	621	1265

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Kolejnym powodem przyznawania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w omawianych latach było ubóstwo, rozumiane jako dochody na poziomie kryterium dochodowego ustawy o pomocy społecznej lub poniżej tego kryterium. Często ubóstwo jest efektem nawarstwiania się kilku problemów, m.in. niskich dochodów, niskiego poziomu wykształcenia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, dysfunkcyjności rodzin.

Długotrwałe ubóstwo wymusza zmianę stylu życia rodziny, pozbawia poczucia bezpieczeństwa, negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji i w konsekwencji może prowadzić do wykluczenia społecznego. W codziennej rzeczywistości oznacza nierzadko rezygnację z zakupu nawet niezbędnych dóbr. Rodziny żyjące stale na pograniczu ubóstwa nie są w stanie zabezpieczyć swoich nawet najbardziej podstawowych potrzeb, co powoduje, że nie są w stanie spełniać swoich najważniejszych funkcji. Spadek poziomu życia rodziny zwiększa ryzyko jej dysfunkcyjności, w szczególności implikuje do patologicznych zachowań: alkoholizmu, przemocy, osłabienia więzi rodzinnych. Niepokojącym jest również zjawisko „ubóstwa dziedzicznego”, tzn. utrwalanego i przekazywanego z pokolenia na pokolenie.

Dane liczbowe dotyczące omawianej grupy klientów pomocy społecznej wykazują tendencję spadkową. W 2019 roku z powodu ubóstwa Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie udzielił pomocy 929 rodzinom (łącznie liczba osób w tych rodzinach wynosiła 1917), a w 2022 roku 621 rodzinom, w których było 1265 osób. Wskaźnik pomocy z powodu ubóstwa – obliczony jako stosunek liczby osób w rodzinach objętych pomocą z powodu ubóstwa do ogólnej liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, pomnożony przez 100% - w 2022 roku wyniósł 52,5%.

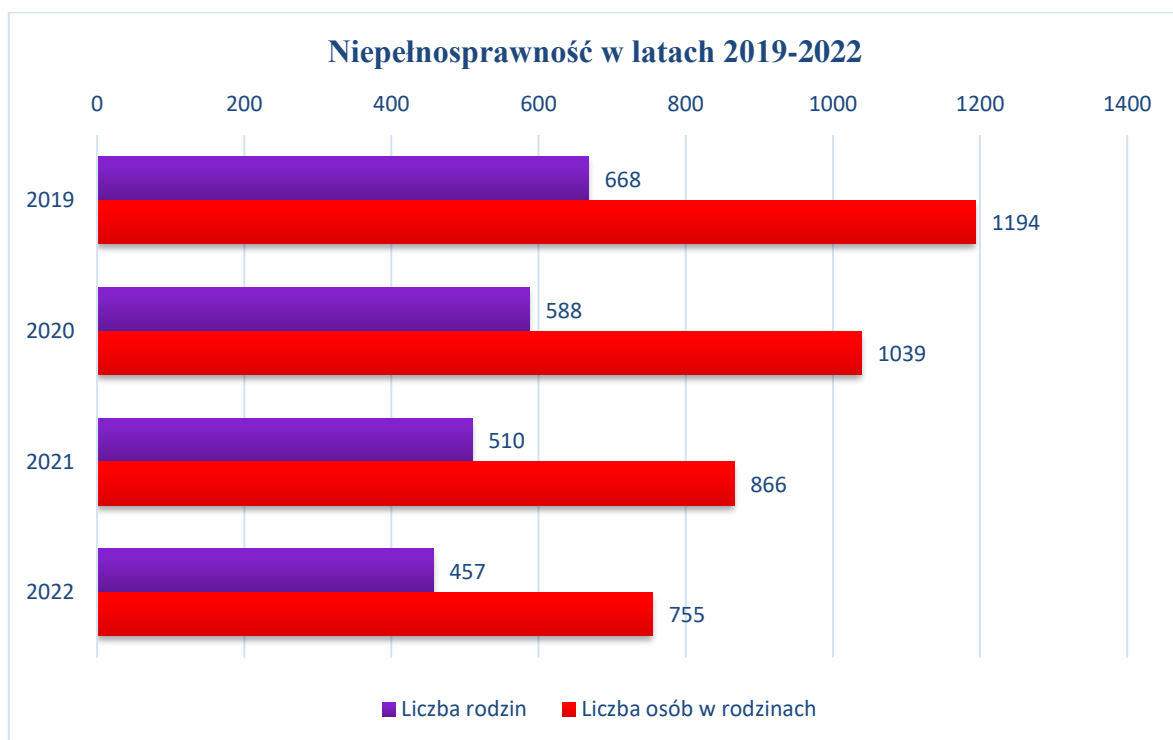
2.3. Niepełnosprawność

Tabela Nr 12

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2022

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	668	1194
2020	588	1039
2021	510	866
2022	457	755

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Od 2019 roku obserwujemy spadek zarówno liczby rodzin, jak i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w związku z niepełnosprawnością. W 2019 roku niepełnosprawność występowała w 668 rodzinach, natomiast w 2022 roku w 457 rodzinach, co stanowi spadek o 31,6%. Wskaźnik pomocy z powodu niepełnosprawności – obliczony jako stosunek liczby osób w rodzinach objętych pomocą z powodu niepełnosprawności do ogólnej liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, pomnożony przez 100% - w 2022 roku wyniósł 31,3%.

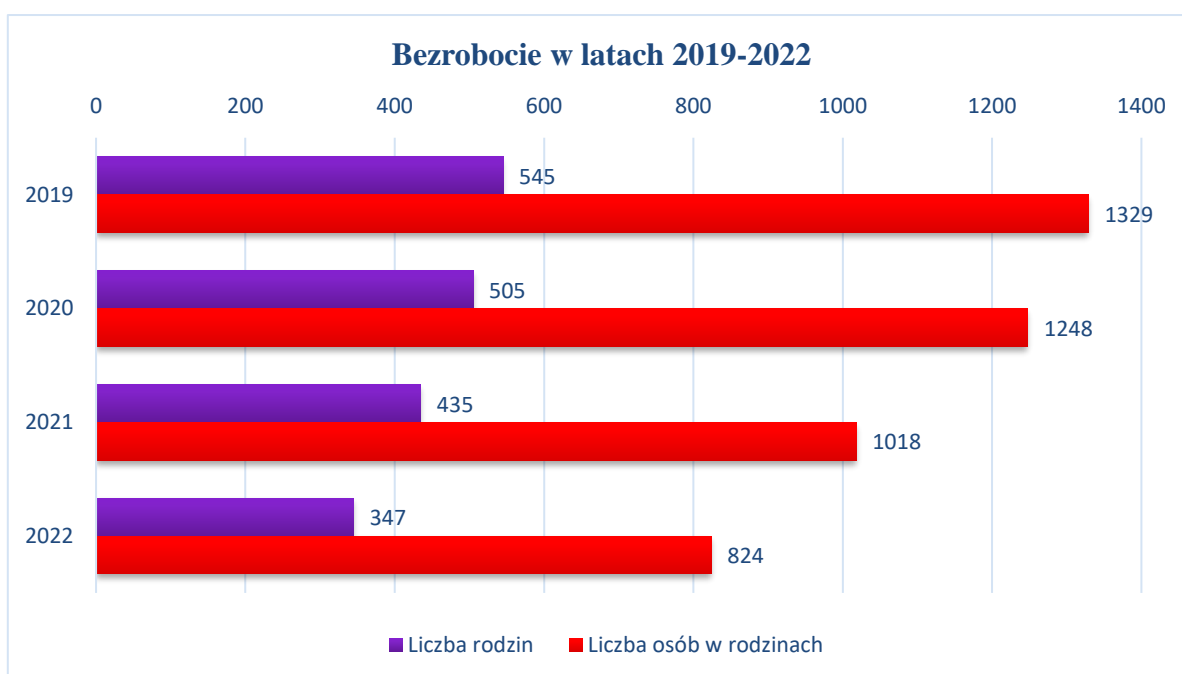
2.4. Bezrobocie

Tabela Nr 13

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu bezrobocia w latach 2019-2022

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	545	1329
2020	505	1248
2021	435	1018
2022	347	824

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Znaczącą grupę korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach stanowią osoby bezrobotne, choć w analizowanym okresie odnotowano spadek liczby rodzin (i osób w rodzinie) objętych pomocą społeczną z tego powodu – z 545 rodzin w 2019 roku do 347 rodzin w 2022 roku. Biorąc pod uwagę liczbę osób w rodzinach, wsparciem z tego tytułu w 2022 roku objęto 824 mieszkańców naszego Miasta, tj. 1,1% ogółu populacji.

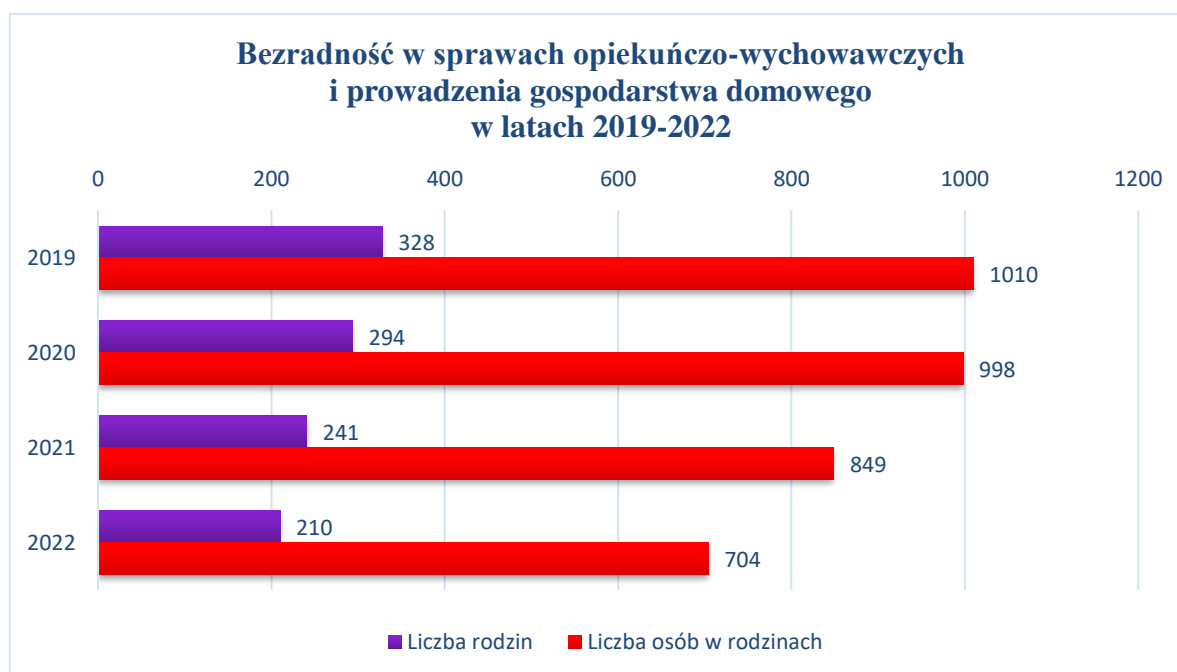
2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Tabela Nr 14

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2019-2022

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	328	1010
2020	294	998
2021	241	849
2022	210	704

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jest piątą co do częstości występowania przesłanką wśród ogólnej liczby rodzin ubiegających się o wsparcie w siedleckim Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie, niemniej jednak bezradność w wielu przypadkach jest skutkiem występowania w rodzinie ubóstwa, przemocy, bezrobocia czy nadużywaniem alkoholu. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej ze względu na problemy związane z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych od 2019 roku utrzymuje tendencję malejącą. W roku 2019 liczba rodzin objętych pomocą wyniosła 328, natomiast w 2022 roku – 210. Podobnie sytuacja przedstawia się w stosunku do liczby osób w rodzinach – w 2019 roku było to 1010 osób, zaś w roku 2022 – 704. Wskaźnik dotyczący pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, obliczony jako stosunek liczby osób w rodzinach objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego do ogólnej liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, pomnożony przez 100% - w 2022 roku wyniósł 29,2%.

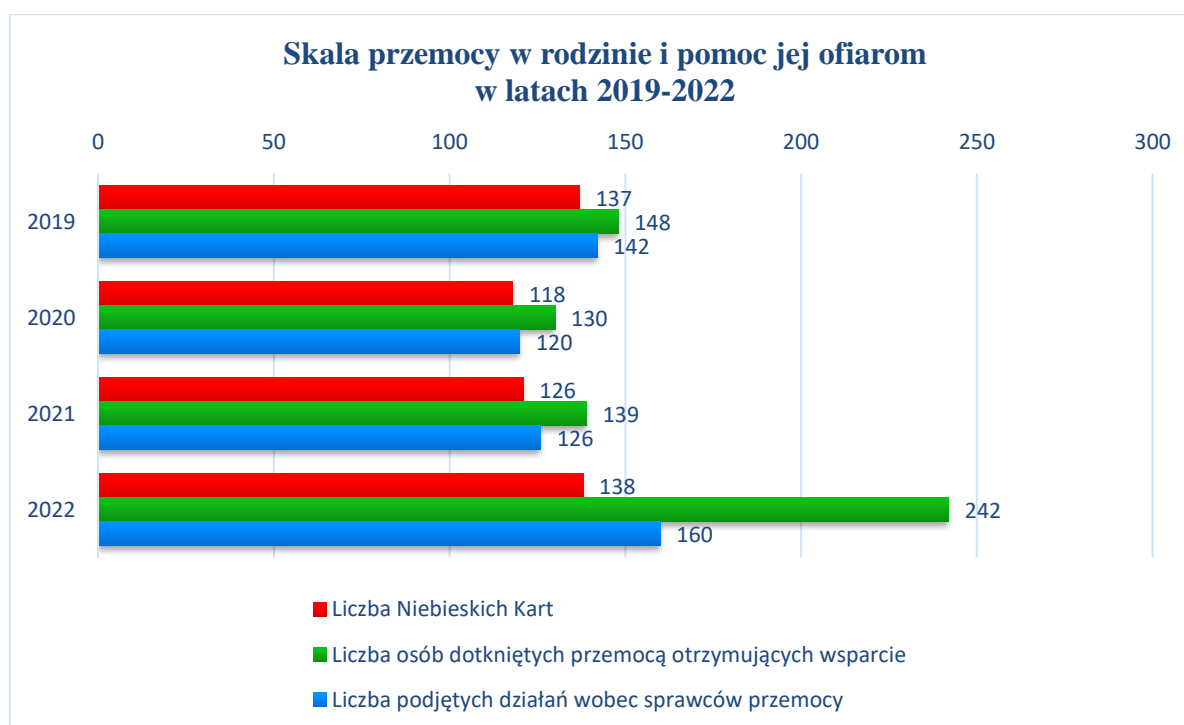
2.6. Przemoc w rodzinie

Tabela Nr 15

Skala przemocy w rodzinie i pomoc jej ofiarom w latach 2019-2022

Lata	Liczba założonych Niebieskich Kart	Liczba osób dotkniętych przemocą otrzymujących wsparcie	Liczba podjętych działań wobec sprawców przemocy
2019	137	148	142
2020	118	130	120
2021	126	139	126
2022	138	242	160

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Głównym narzędziem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskie Karty”. Od 2019 roku obserwuje się zbliżoną liczbę zakładanych „Niebieskich Kart” – od 137, potem 118 i 126, do 138 w 2022 roku. Tendencję wzrostową w stosunku do 2019 roku wykazuje też liczba podjętych działań wobec sprawców przemocy, która na koniec 2022 roku wyniosła 160. Ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw termin „przemoc w rodzinie” zastąpiony został terminem „przemoc domowa”. Ustawodawca uznał, że poprzednia nazwa ustawy stygmatyzuje rodzinę i wskazuje, że wyłącznie rodzina jest środowiskiem, w którym dochodzi do aktów przemocy. Tymczasem zachowania przemocowe mogą występować również między byłymi małżonkami, którzy w świetle prawa nie są rodziną, czy też osobami żyjącymi w związkach nieformalnych.

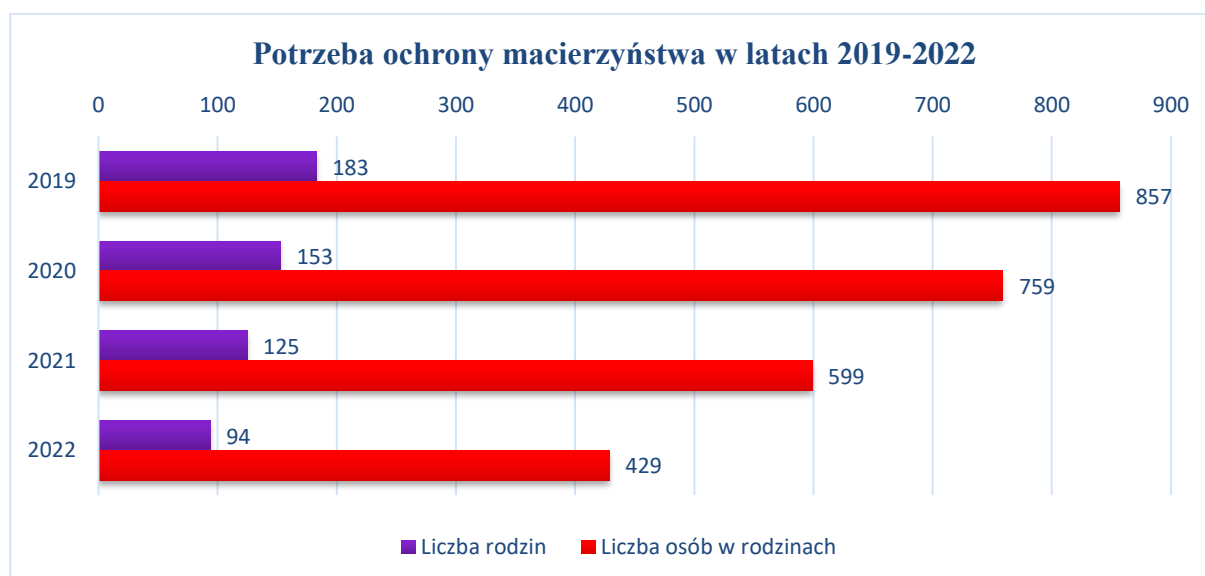
2.7. Potrzeba ochrony macierzyństwa

Tabela Nr 16

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2019-2022

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	183	857
2020	153	759
2021	125	599
2022	94	429

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Wsparcie z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa przyznawane było przede wszystkim kobietom w okresie ciąży bądź w przypadającym po nim okresie sprawowania opieki nad małym dzieckiem. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu w latach 2019-2022 wykazuje tendencję malejącą. W 2019 roku udzielono jej 183 rodzinom (857 osobom w rodzinach), zaś w 2022 roku odpowiednio – 94 rodzinom i 429 osobom w rodzinach. Wskaźnik dotyczący pomocy z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, obliczony jako stosunek liczby osób w rodzinach objętych pomocą z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa do ogólnej liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, pomnożony przez 100% - w 2022 roku wyniósł 17,8%.

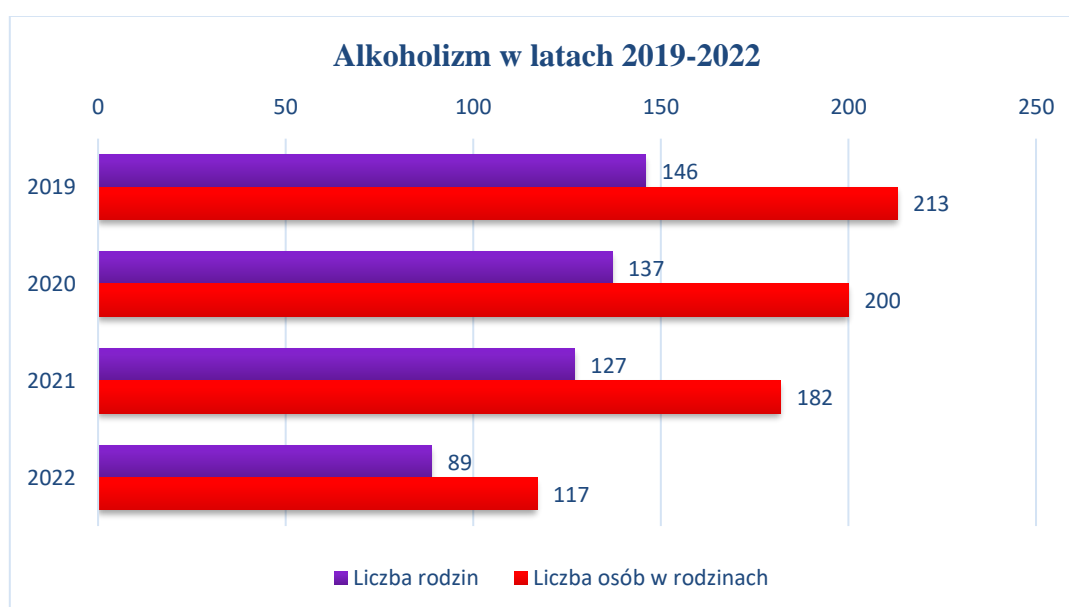
2.8. Alkoholizm

Tabela Nr 17

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu alkoholizmu w latach 2019-2022

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	146	213
2020	137	200
2021	127	182
2022	89	117

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Mając na względzie analizowany przedział czasowy, liczba rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach z powodu alkoholizmu wykazywała tendencję malejącą. Należy jednak podkreślić, że w praktyce ten problem jest często trudny do zdiagnozowania. Nie ulega też wątpliwości, że alkohol oraz inne używki wywierają negatywny wpływ na życie rodzinne, dlatego też analizy danych dotyczących uzależnień nie można dokonywać bez uwzględniania pozostałych członków rodziny. W 2022 roku problem uzależnienia w rodzinie dotknął 117 osób, wobec czego wskaźnik dotyczący pomocy z powodu alkoholizmu, obliczony jako stosunek liczby osób w rodzinach objętych pomocą z powodu alkoholizmu do ogólnej liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, pomnożony przez 100% - w 2022 roku wyniósł 4,9%.

2.9. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej

Pewien obraz o rodzinach korzystających z pomocy społecznej pokazuje struktura rodzin, która przedstawia się następująco:

Tabela Nr 18
Typy rodzin objętych pomocą społeczną*

Wyszczególnienie	Liczba rodzin							
	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%
Rodziny ogółem	1726	100	1526	100	1445	100	1213	100
o liczbie osób w rodzinie 1	964	55,85	879	57,60	819	56,68	692	57,05
2	269	15,59	228	14,94	222	15,36	185	15,25
3	182	10,55	149	9,76	158	10,93	140	11,54
4	168	9,73	133	8,72	122	8,45	97	8,00
5	86	4,98	76	4,98	73	5,05	67	5,52
6 i więcej	57	3,30	61	4,00	51	3,53	32	2,64
Rodziny z dziećmi ogółem	536	31,06	454	29,75	424	29,34	350	28,85
o liczbie dzieci 1	194	11,24	148	9,70	154	10,65	117	9,64
2	197	11,41	169	11,07	152	10,52	133	10,96
3	93	5,39	83	5,44	66	4,57	67	5,52
4	37	2,14	32	2,10	31	2,14	19	1,57
5	11	0,64	14	0,92	15	1,04	8	0,66
6	2	0,12	5	0,33	3	0,21	3	0,25
7 i więcej	2	0,12	3	0,19	3	0,21	3	0,25
Rodziny niepełne ogółem	241	13,96	229	15,01	201	13,91	171	14,10
o liczbie dzieci 1	100	5,79	88	5,77	77	5,33	63	5,19
2	77	4,46	78	5,11	66	4,57	64	5,28
3	40	2,32	36	2,36	34	2,35	27	2,23
4 i więcej	24	1,39	27	1,77	24	1,66	17	1,40
Rodziny bez dzieci, o liczbie osób w rodzinie 2 i więcej	226	13,09	193	12,65	202	13,98	171	14,10

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

* W tabeli zawarto informację o liczbie rodzin i udziale poszczególnych grup i podgrup rodzin w ogólnej liczbie rodzin.

Z powyższej tabeli wynika, że spośród wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną, ponad połowa (57,05% w 2022 r.) to gospodarstwa domowe jednoosobowe i taką sytuację obserwujemy również w poprzednich latach (w 2019 roku osoby samotnie gospodarujące stanowiły 55,85% ogółu rodzin; w 2020 roku – 57,6%, a w 2021 roku – 56,68). Grupa rodzin z dziećmi stanowiła w 2022 roku

28,9% ogółu rodzin, wśród nich znaczącą część (48,9%) stanowiły rodziny niepełne. Ponad połowa (63,2%) rodzin niepełnych objętych wsparciem posiadała więcej niż jedno dziecko.

3. Organizacja systemu wsparcia rodziny w Mieście Siedlce

Wsparcie rodziny w środowisku może być kluczowe dla zapewnienia zdrowego i stabilnego życia rodziny. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy). Rodzinie w takiej sytuacji zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wsparcie rodziny prowadzone jest w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Praca z rodziną prowadzona jest za zgodą i aktywnym udziałem jej członków, we współpracy ze specjalistami, m.in. pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, kuratorem sądowym.

Na mocy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. *o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”* (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1923) pomocą asystenta objęte są również rodziny, w których przyjdzie lub przyszło na świat ciężko chore dziecko, kobiety, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu, kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, kobiety, które nie zabiorą dziecka do domu z powodu: poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obciążonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami.

3.1. Programy Miasta Siedlce

Miasto Siedlce od 2011 roku realizuje Program „3+ Siedlecka Duża Rodzina”, który ma na celu:

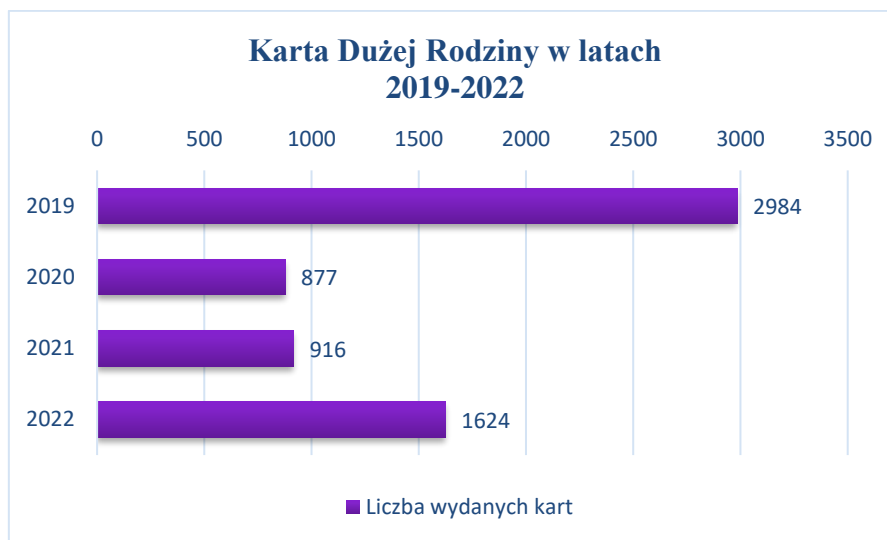
- 1) wspieranie rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych;
- 2) poprawę warunków życia rodzin wielodzietnych;
- 3) zwiększenie szans rozwojowych oraz życiowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- 4) kształtowanie pozytywnego wizerunku rodzin wielodzietnych.

Działania podejmowane w ramach Programu zostały docenione podczas I Ogólnopolskiego Konkursu Pary Prezydenckiej RP „Dobry Klimat dla Rodziny” w 2012 roku, a Miasto Siedlce zdobyło I miejsce w Polsce. Od 2011 roku w Siedlcach wydawano Kartę „3+ Siedlecka Duża Rodzina”, którą od dnia 1 stycznia 2016 r. połączono z ogólnopolską Kartą Dużej Rodziny. Dzięki temu jej posiadacz może korzystać nie tylko ze zniżek proponowanych przez siedleckie firmy, ale również z różnych firm na terenie Polski (np.: PKP, PKS, muzea, teatry, parki narodowe i in.).

Tabela Nr 19
Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2019-2022

Lata	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny
2019	2984
2020	877
2021	916
2022	1624

Źródło: Wydział Bezpieczeństwa i spraw społecznych Urzędu Miasta Siedlce

Miasto Siedlce od wielu lat realizuje wielopłaszczyznowe zadania w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które poprzez oddziaływanie profilaktyczne promują pozytywne wzorce rodzinne i wspomagają w przypadku problemów w funkcjonowaniu rodziny. Działania podejmowane w ramach Programu koncentrują się wokół czterech obszarów:

- 1) działalność wychowawcza i informacyjna;
- 2) profilaktyka;
- 3) redukcja szkód, rehabilitacja (reintegracja, readaptacja) zdrowotna, społeczna i zawodowa oraz zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- 4) diagnoza.

W ramach wspierania rodziny Miasto Siedlce realizuje także program polityki zdrowotnej, który skierowany jest do osób starszych – „Grypa Senior 65+”. Z bezpłatnych szczepień ochronnych przeciwko grypie w latach 2020-2022 skorzystało łącznie 1464 starszych mieszkańców naszego Miasta.

Osoby potrzebujące otrzymywały również pomoc żywnościową w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ), który został opracowany zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w celu udzielania wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa. Pomoc żywnościowa ma postać paczek lub posiłków. Wsparciem w ramach FEAD mogą zostać objęte osoby/rodziny znajdujące się w trudnej

sytuacji życiowej i uzyskujące dochód nieprzekraczający 220% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (w 2022 roku kryterium to wynosiło 1 707,20 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1 320,00 zł dla osoby w rodzinie). Program PO PŻ realizowany jest w tzw. „Podprogramach”, których daty obowiązywania nie pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

Dane statystyczne dot. realizacji programu FEAD w latach 2019 – 2022 przedstawiają się następująco:

- 1) Podprogram 2019 – skierowania otrzymało 1051 osób;
- 2) Podprogram 2020 – skierowania otrzymało 810 osób;
- 3) Podprogram 2021 – skierowania otrzymało 737 osób;
- 4) Podprogram 2022 – skierowania otrzymały 1342 osoby.

W 2021 oraz 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach współpracował z Agencją Rozwoju Miasta Siedlce oraz Chorągwią Mazowiecką Związku Harcerstwa Polskiego w zakresie zapewnienia aktywnego wypoczynku letniego dzieciom z rodzin objętych pomocą Ośrodka. W koloniach letnich organizowanych przez Agencję Rozwoju Miasta Siedlce w 2021 roku wzięło udział łącznie 93 dzieci (44 dzieci w turnusie wyjazdowym oraz 49 dzieci w turnusie stacjonarnym), natomiast w 2022 roku – łącznie 90 dzieci (45 dzieci w turnusie wyjazdowym oraz 45 dzieci w turnusie stacjonarnym). W obozie wypoczynkowym zorganizowanym przez Chorągiew Mazowiecką Związku Harcerstwa Polskiego każdego roku wzięło udział po 43 dzieci.

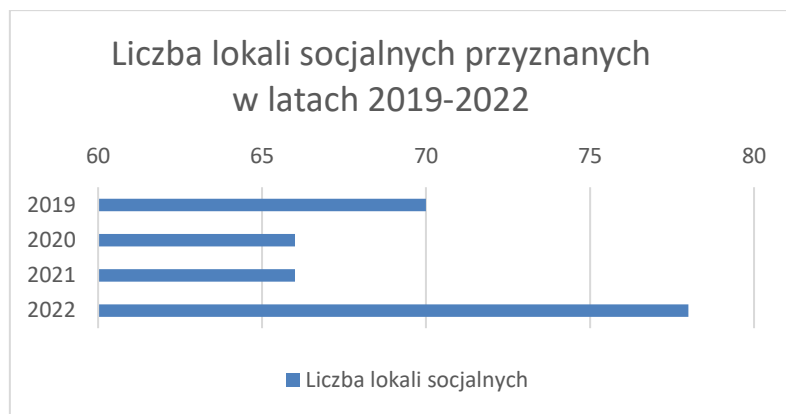
3.2. Sytuacja mieszkaniowa

Istotną kwestią jest to, aby wszystkie działania na rzecz rodzin były zintegrowane i komplementarne, a ich realizacja odbywała się przy wykorzystaniu całej oferty instytucjonalnej i infrastrukturalnej Miasta. W szczególności należy mieć na względzie rodziny i osoby o najniższych dochodach, w trudnej sytuacji materialnej. Tworzenie warunków do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych realizowane jest przede wszystkim poprzez przyznawanie lokali socjalnych, utrzymywanie zasobów mieszkaniowych miasta na zadowalającym poziomie technicznym i funkcjonalnym, przeprowadzanie remontów i modernizacji w miarę możliwości finansowych oraz wypłacanie dodatków mieszkaniowych.

Tabela Nr 20
Lokale socjalne przyznane przez Miasto Siedlce w latach 2019-2022

Lata	Liczba przyznanych lokali
2019	70
2020	66
2021	66
2022	78

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Siedlce

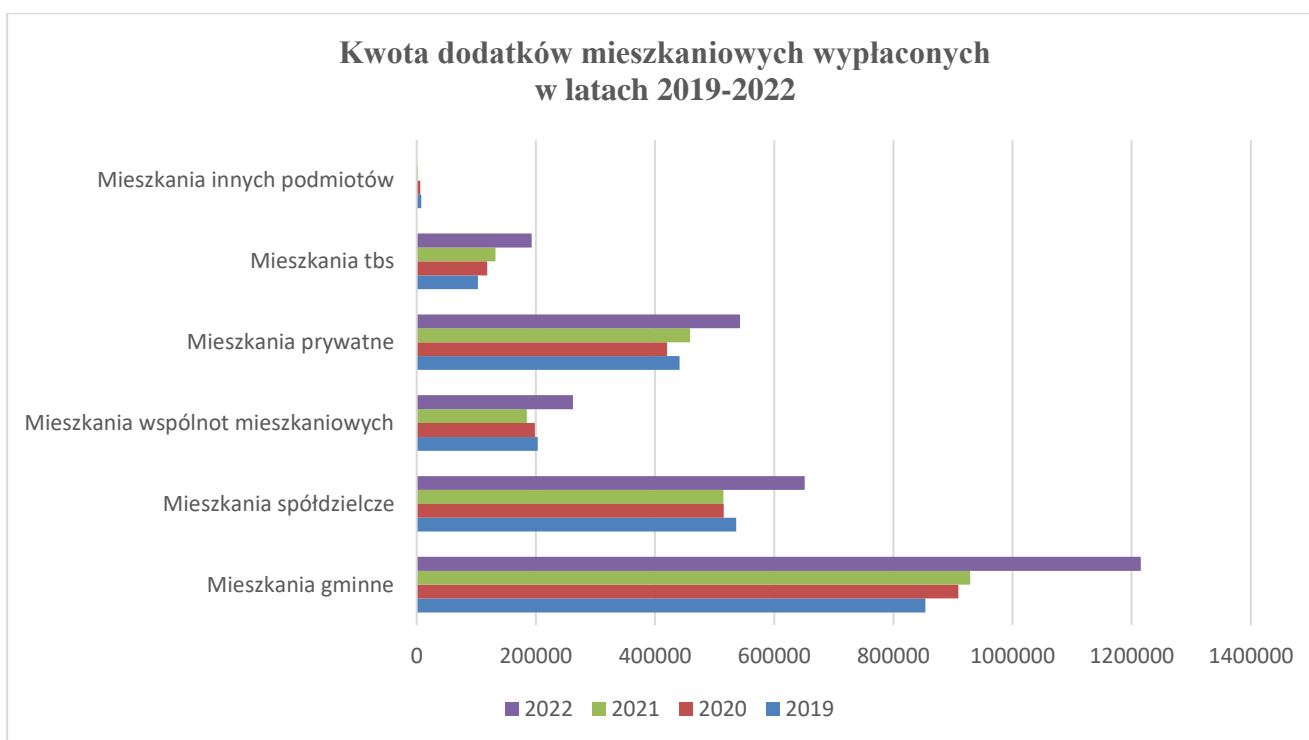
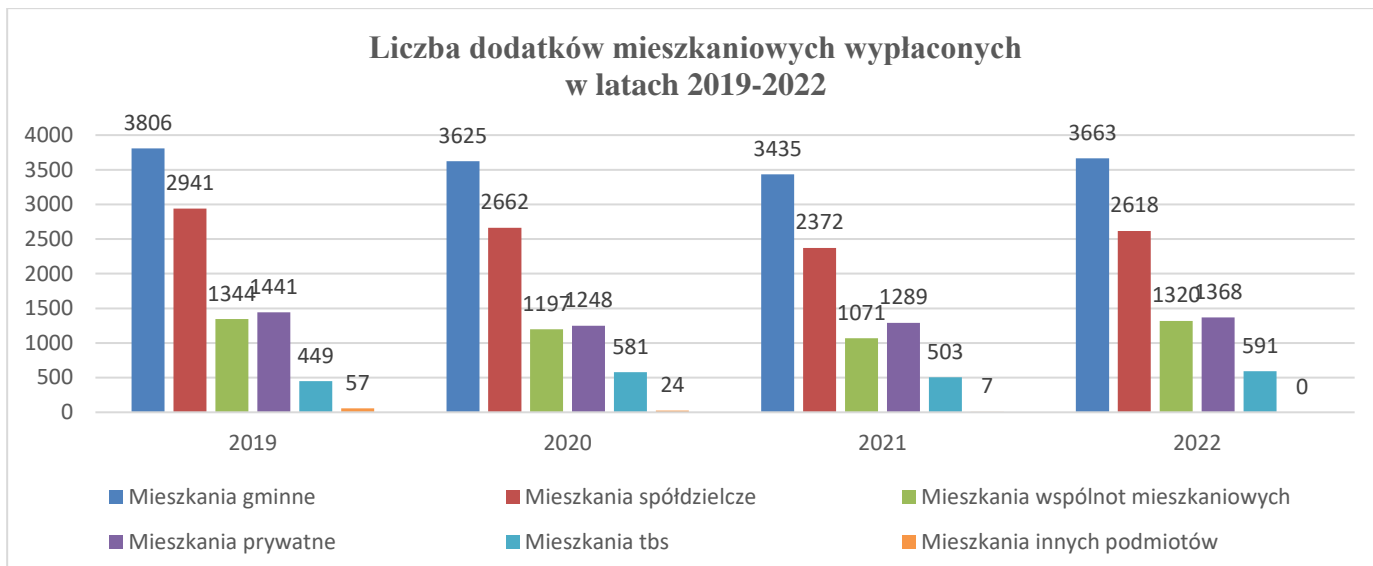
W Siedlcach obowiązują: przyjęty uchwałą Nr XXX/328/2020 Rady Miasta Siedlce z 22 grudnia 2020 roku - wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy – Miasta Siedlce na lata 2021-2025 oraz zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy – Miasta Siedlce, wprowadzone Uchwałą Nr XXXIV/352/2021 Rady Miasta Siedlce z dnia 25 marca 2021 roku.

Według informacji pozyskanych z Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Siedlce w latach 2019-2022 zawarto łącznie 280 umów o najem.

Tabela Nr 21
Dodatki mieszkaniowe wypłacane w latach 2019-2022

Dopłaty według grup mieszkaniowych	2019	2020	2021	2022
	liczba dodatków/kwota	liczba dodatków/kwota	liczba dodatków/kwota	liczba dodatków/kwota
mieszkania gminne	3806/853 727,00 zł	3625/909 171,00 zł	3435/929 228,00 zł	3663/1 215 344,00 zł
mieszkania spółdzielcze	2941/536 112,00 zł	2662/515 263,00 zł	2372/514 744,00 zł	2618/651 265,00 zł
mieszkania wspólnot mieszkaniowych	1344/203 305,00 zł	1197/198 627,00 zł	1071/184 990,00 zł	1320/262 366,00 zł
mieszkania w budynkach prywatnych	1441/441 052,00 zł	1248/420 213,00 zł	1289/458 833,00 zł	1368/542 782,00 zł
mieszkania Siedleckiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	449/102 664,00 zł	581/118 293,00 zł	503/132 060,00 zł	591/192 827,00 zł
mieszkania innych podmiotów	57/7 903,00 zł	24/5 911,00 zł	7/2 439,00 zł	-
OGÓLEM	10038/2 144 763,00 zł	9337/2 167 478,00 zł	8677/2 222 294,00 zł	9560/2 864 584,00 zł

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dodatki mieszkaniowe stanowią świadczenie pieniężne przyznawane i wypłacane przez gminy najbiedniejszym mieszkańcom, którego celem jest dofinansowanie wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Z danych zebranych w powyższej tabeli wynika, że w stosunku do roku 2019, łączna liczba dodatków wypłaconych mieszkańcom Miasta Siedlce w 2022 roku spadła. Ta tendencja widoczna była w przypadku mieszkań gminnych (komunalnych), mieszkań spółdzielczych, mieszkań objętych wspólnotą mieszkaniową, mieszkań w budynkach prywatnych (bez wspólnot mieszkaniowych) oraz pozostałych mieszkań tzw. innych podmiotów. Tylko w odniesieniu do mieszkań z zasobów towarzystwa budownictwa społecznego obserwowano tendencję wzrostową. Spadek łącznej liczby wypłaconych dodatków nie przełożył się na środki wydatkowane na dodatki, które w 2022 roku zwiększyły się o 719 821,00 zł. Wzrosła również średnia nominalna kwota wypłacanego dodatku – z 213,70 zł w 2019 roku do 299,60 zł w 2022 roku.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej, tj. osobie, której przyznano dodatek mieszkaniowy, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej, przyznawał zryczałtowany dodatek energetyczny. W 2019 roku wypłacono 2021 zryczałtowanych dodatków energetycznych na łączną kwotę 28 872,39 zł (w 2020 roku przyznano 2226 zryczałtowanych dodatków energetycznych na łączną kwotę 30 487,48 zł; w 2021 roku wypłacono 1924 zryczałtowane dodatki energetyczne na łączną kwotę 27 844,91 zł, a w 2022 roku – 478 zryczałtowanych dodatków energetycznych na łączną kwotę 7 123,77 zł). Wypłata dodatku energetycznego była zadaniem z zakresu administracji rządowej finansowanym ze środków budżetu państwa. Od 2022 roku nie ma możliwości wnioskowania o to świadczenie.

3.3. Edukacja i wychowanie

Szeroką działalność o charakterze edukacyjnym skierowaną do dzieci i młodzieży realizuje Miejski Ośrodek Kultury w Siedlcach oraz Centrum Kultury i Sztuki im. Andrzeja Meżeryckiego Scena Teatralna Miasta Siedlce, oferując wachlarz zajęć pozaszkolnych, w ramach których dzieci i młodzież mogą rozwijać swoje zainteresowania w zróżnicowanych tematycznie pracowniach. Również Biblioteka Miejska wraz z funkcjonującymi na terenie Siedlec Filiami to miejsca, w których oprócz standardowej działalności związanej z udostępnianiem mieszkańcom zbiorów czytelniczych, realizowane są różne projekty edukacyjne.

Niemniej jednak główny rynek usług edukacyjnych przypisać należy placówkom wychowania przedszkolnego i szkolnictwu.

Tabela Nr 22

Wychowanie przedszkolne w latach 2019-2022

Lata	Przedszkola*	Oddziały*	Dzieci*
2019	52	204	4068
2020	50	203	4092
2021	48	201	4117
2022	49	199	4277

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

* *przedszkola, przedszkola specjalne, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego oraz punkty przedszkolne.*

Wychowanie przedszkolne stanowi pierwszy etap kształcenia. W 2022 roku na terenie Miasta Siedlce funkcjonowało 49 placówek wychowania przedszkolnego, które objęły wychowaniem 4277 dzieci. W badanym okresie można zaobserwować więc niewielki spadek placówek wychowania przedszkolnego - w stosunku do 2019 roku ubyły 3 placówki.

Tabela Nr 23
Szkoły podstawowe w latach 2019-2022

Lata	Szkoły podstawowe		Uczniowie szkół podstawowych
	ogółem	oddziały	
2019	18	377	7369
2020	18	387	7508
2021	18	400	7553
2022	19	405	7724

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W zakresie nauczania podstawowego w 2022 roku funkcjonowało 19 szkół podstawowych, do których uczęszczało 7724 uczniów.

Tabela Nr 24
Szkoły ponadpodstawowe w latach 2019-2022

Lata	Szkoły ponadpodstawowe			Uczniowie szkół ponadpodstawowych
	zasadnicze zawodowe, branżowe I i II stopnia*	licea ogólnokształcące	technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne**	
2019	9	14 (w tym 6 dla dorosłych)	8	8407
2020	9	14 (w tym 6 dla dorosłych)	8	8362
2021	10	14 (w tym 6 dla dorosłych)	8	8418
2022	brak danych	12 (w tym 4 dla dorosłych)	8	7879

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

* łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy

** dające uprawnienia zawodowe

Tabela Nr 25
Szkoły policealne w latach 2019-2022

Lata	Szkoły policealne	Uczniowie szkół policealnych
2019	15	2011
2020	14	2085
2021	14	2107
2022	brak danych	brak danych

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dane statystyczne GUS wskazują, że na poziomie szkoły średniej w 2021 roku w Siedlcach funkcjonowało 10 szkół zasadniczych zawodowych oraz branżowych I i II stopnia, 14 liceów ogólnokształcących, 8 techników i szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe oraz 14 szkół policealnych. Łączna liczba uczniów wszystkich ww. szkół w tym czasie wynosiła 10525.

3.4. Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne

Pomoc dzieciom i młodzieży oraz rodzicom realizowana była również przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Siedlcach. W Poradni można wykonać badania diagnostyczne dzieci i młodzieży, w tym diagnozę psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną, rozwoju procesów integracji sensorycznej (SI) i zaburzeń przetwarzania słuchowego NEUROFLOW. Dla młodzieży zainteresowanej własnym rozwojem osobistym, trafnym i świadomym zaplanowaniem swojej edukacji, oferowane są badania predyspozycji edukacyjno-zawodowych. Poradnia prowadzi także trening słuchowy Neuroflow, terapię integracji sensorycznej, terapię logopedyczną, terapię Neurofeedback (EEG Biofeedback), terapię pedagogiczną (zajęcia korekcyjno-kompensacyjne), terapię psychologiczną, terapię więzi w diadzie rodzic-dziecko, terapię z wykorzystaniem kroków terapii taktylnej. W ramach swojej działalności Poradnia proponuje zajęcia grupowe: Szkołę dla Rodziców i Wychowawców, Szkołę dla Rodziców i Wychowawców II stopnia, terapię psychomotoryczną, terapię ręki – wspomaganie umiejętności grafomotorycznych, zajęcia wzmacniające kompetencje osobiste i społeczne, trening umiejętności społecznych, zajęcia pn.: „Dobrze słucham ładnie mówię”.

Wśród form pomocy i wsparcia, z których mogli skorzystać rodzice wymienić można m.in.:

- poradnictwo psychologiczne, logopedyczne, pedagogiczne;
- indywidualne porady i konsultacje w Poradni i placówkach oświatowych;
- konsultacje dla rodzin dzieci z zaburzeniami mowy;
- psychoedukację rodziców poprzez prelekcje w szkołach i przedszkolach;
- pomoc bezstronnych mediatorów przy prowadzeniu rozmów mających na celu rozwiązywanie konfliktów zaistniałych na różnych płaszczyznach, np. nauczyciel – rodzic, rodzic – dziecko;
- indywidualne konsultacje dla rodziców uczniów podejmujących decyzje edukacyjno-zawodowe;
- terapię rodzinną;
- cykliczne spotkania warsztatowe doskonalące umiejętności wychowawcze pn.: „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”;
- szkolenia dla rodziców;
- poradnictwo dla matek i ojców niemowląt i małych dzieci, mających potrzebę konsultacji dotyczącej doświadczeń, zachowań oraz emocji własnych i swojego dziecka;

- udzielanie, stosownie do potrzeb, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym logopedycznej i w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego w domu dzieci i młodzieży.

Siedlecka Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna swoją ofertę kieruje również do nauczycieli i wychowawców, proponując m.in.:

- poradnictwo i konsultacje psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne oraz z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego dla dyrektorów, pedagogów i nauczycieli;
- mediacje i warsztaty dla nauczycieli;
- prelekcje oraz warsztaty psychoedukacyjne i z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego;
- szkolenia rad pedagogicznych;
- wsparcie merytoryczne dla nauczycieli, wychowawców i innych specjalistów zajmujących się pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkołach i przedszkolach;
- pomoc bezstronnych mediatorów przy prowadzeniu rozmów mających na celu rozwiązywanie konfliktów zaistniałych na różnych płaszczyznach, np. nauczyciel – rodzic, nauczyciel – uczeń;
- szkolenia dla pedagogów.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Siedlcach, pełniąca funkcję Wiodącego Ośrodka Koordynacyjno – Rehabilitacyjno – Opiekuńczego (WOKRO) na terenie Miasta Siedlce, w ramach programu rządowego „Za życiem”, realizuje PRIORYTET II PROGRAMU: „Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny”, zadanie 2.4: „Wieloaspektowa i kompleksowa pomoc niepełnosprawnemu dziecku w okresie od 0. roku życia do rozpoczęcia nauki szkolnej oraz jego rodzinie”. Zadanie to jest w całości finansowane z budżetu państwa, a udział dziecka i jego rodziny w zajęciach jest bezpłatny. Realizacja programu planowana jest na lata 2022-2026.

3.5. Placówki wsparcia dziennego

Ważną rolę w obszarze wzmocnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny pełnią placówki wsparcia dziennego funkcjonujące na terenie Miasta. Poprzez świadczenie usług opiekuńczych i wychowawczych, udzielanie pomocy w nauce, jak również organizację czasu wolnego, zabaw i zajęć sportowych stanowią istotne ogniwo w systemie wspierania rodziny. W ramach zadań zleconych, ze środków finansowych Miasta Siedlce, udzielane są dotacje na prowadzenie Świetlic.

Tabela Nr 26

Placówki wsparcia dziennego otrzymujące dofinansowanie z Miasta Siedlce w latach 2019-2022

Lata	Liczba Świetlic otrzymujących dofinansowanie	Łączna liczba miejsc w Świetlicach	Łączna liczba dzieci uczęszczających na Świetlicę
2019	6	145	125
2020	5	130	94
2021	5	130	88
2022	5	130	96

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Od 2020 roku zmianie nie uległa liczba Świetlic działających na zlecenie Miasta Siedlce, jak również liczba oferowanych w nich miejsc. Łącznie do 5 Świetlic w 2022 roku uczęszczało 96 dzieci mających trudności w nauce, pochodzących z rodzin najuboższych, zagrożonych marginalizacją. Świetlice pełniły przede wszystkim funkcję opiekuńczą i wychowawczą. Dzieci

spędzały tam aktywnie czas pod opieką osób dorosłych oraz otrzymywały m.in. pomoc w nauce, rozwiązywaniu problemów rodzinnych, rozwijaniu zainteresowań. Uczestniczyły w zajęciach plastycznych, muzycznych, sportowych, literackich, profilaktycznych i socjoterapeutycznych. Większość Placówek organizowała też dla swoich Wychowanków atrakcje podczas ferii zimowych i wakacji.

3.6. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny

Rodzinom, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach może udzielić pomocy m.in. w formie: pracy socjalnej, wsparcia realizowanego przez asystenta rodziny, czy usług mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji poprzez tworzenie grup samopomocowych.

Pracownicy socjalni, w ramach działań podejmowanych w środowisku, wspierali rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w szczególności poprzez udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w rozwiązywaniu problemów życiowych. Rodzinom udzielane było również wsparcie w zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych (m.in. pomoc rzeczowa, finansowa, dożywianie dzieci na terenie placówek oświatowych). Pracownicy zawierali z rodziną kontrakty socjalne, mające na celu poprawę jej funkcjonowania w środowisku oraz wzmocnienie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Praca socjalna niejednokrotnie prowadzona była we współpracy z przedstawicielami innych instytucji (Policji, Sądu, placówek oświatowych, placówek służby zdrowia itp.) i organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny.

Poprawa sytuacji życiowej rodzin, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego sprawowania opieki i wychowania dzieci, należy również do zadań asystentów rodziny. Przydzielenie rodzinie asystenta odbywa się na wniosek pracownika socjalnego lub na wniosek sądu oraz w przypadku ubiegania się o wsparcie asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem” – na wniosek osoby zainteresowanej. Asystenci wykonują czynności służbowe w zadaniowym systemie pracy, co gwarantuje znaczną elastyczność i możliwość dopasowania do potrzeb wspieranych rodzin. Asystenci rodziny podejmują pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Głównymi przyczynami objęcia rodzin wsparciem asystenta są uzależnienia od alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. Innym dominującym powodem, w związku z którym rodziny zostają objęte wsparciem, jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz nieporadność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zdarza się również, że przyczyna trudności w opiece nad dziećmi wynika z niepełnosprawności intelektualnej lub choroby psychicznej rodziców. Z kolei w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej asystenci rodziny podejmują pracę z rodziną biologiczną, która ma umożliwić jego powrót do domu.

W codziennej pracy asystenci rodziny wykorzystują różnorodne formy pracy m.in. psychoedukację, treningi budżetowe, kulinarne oraz wskazują na oferty wsparcia specjalistycznego w zakresie pomocy medycznej, prawnej, psychologicznej, terapii odwykowej. Organizują też dla rodzin spotkania mające na celu wymianę ich doświadczeń i zapobieganie izolacji społecznej. Wymienić tu należy cykliczne spotkania edukacyjne dla rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (połączone z zajęciami dla dzieci), które odbywają się w ramach „Klubu Rodzica”. W 2019 roku na spotkania tej grupy samopomocowej uczęszczało 10 rodzin. W 2020 roku odbyły się 4 spotkania „Klubu Rodzica”, jednak z uwagi na ograniczenia wprowadzone w związku z ogłoszeniem stanu pandemii Covid-, pozostałe spotkania zostały odwołane. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku zajęć warsztatowych w ramach „Szkoły dla rodziców” – w 2020 roku odbyło się jedynie 5 spotkań. W 2021 oraz 2022 roku nie świadczone pomocy w tej formie.

Tabela Nr 27**Wsparcie udzielane przez asystentów rodziny w latach 2019-2022**

Lata	Liczba asystentów rodziny (liczba etatów)	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta
2019	3 osoby (3 etaty)	54
2020	4 osoby (4 etaty)	52
2021	4 osoby (4 etaty)	58
2022	4 osoby (4 etaty)	54

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Od 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach zatrudniał 4 asystentów rodziny, każdego na cały etat. Na przestrzeni 2019-2022 roku liczba rodzin objętych wsparciem asystenta utrzymywała się na podobnym poziomie. Należy bowiem zaznaczyć, że w świetle art. 15 ust. 4 *ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może prowadzić w tym samym czasie pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywania zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

3.7. Realizacja rządowych programów

Ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. *o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci* wprowadzono systemowe wsparcie polskich rodzin – świadczenie wychowawcze, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze objęło wszystkie dzieci do 18. roku życia, bez względu na dochód rodziny. Świadczenie wychowawcze jest świadczeniem okresowym przyznawanym w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko, na okres trwający od 1 czerwca do 31 maja roku następnego. Wydatki na wypłatę świadczeń wychowawczych pokrywane były z budżetu państwa.

Tabela Nr 28**Realizacja świadczenia wychowawczego w latach 2019-2022**

Lata	Liczba wypłaconych świadczeń	Wydatki na wypłatę świadczeń
2019	138 731	69 158 256,00 zł
2020	184 981	91 920 406,00 zł
2021	183 935	91 440 651,00 zł
2022*	76 056	37 888 620,00 zł

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

* Zgodnie z ustawą z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1981 z późn. zm.) od 1 stycznia 2022 r. realizatorem zadania jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Poza pomocą w formie świadczenia wychowawczego, na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. poz. 1061), ustanowiono program, na podstawie którego rodziny, bez względu na dochód, otrzymują raz w roku 300,00 zł w związku z rozpoczęciem przez dziecko roku szkolnego, do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20. roku życia lub 24. roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Tabela Nr 29
Realizacja świadczenia Dobry start w latach 2019-2021

Lata	Liczba wypłaconych świadczeń	Wydatki na wypłatę świadczeń
2019	9 417	2 824 050,00 zł
2020	9 374	2 811 600,00 zł
2021*	85	25 500,00 zł

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

* Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2021 r. poz. 1092 z późn. zm.) od 1 lipca 2021 r. realizatorem zadania jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Z kolei wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, realizowane jest dzięki programowi „Posiłek w szkole i w domu”, który został uchwalony przez Radę Miasta na lata 2019-2023. Pomoc w zakresie dożywiania mogła być przyznana nieodpłatnie osobom i rodzinom, których dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał 150% kryterium dochodowego pomocy społecznej. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach w ramach Programu udzielał pomocy w formie posiłku dzieciom uczęszczającym do żłobków, przedszkoli, szkół i osobom dorosłym, które własnym staraniem nie mogły go sobie zapewnić, a także w postaci świadczenia pieniężnego (zasiłku celowego) na zakup posiłku lub żywności dla:

- dzieci do 6 r.ż. nieuczęszczających do żłobka i przedszkola;
- dzieci w wieku szkolnym, które na podstawie orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej, ze względu na stan zdrowia, realizują obowiązek szkolny poprzez indywidualne nauczanie w domu;
- dzieci, które z powodu zamknięcia placówek oświatowych w związku z epidemią nie mogły korzystać z przyznanych posiłków;
- uczniów uczęszczających do szkół, w których nie ma stołówek;
- dzieci w okresie wakacji;
- dzieci lub osób dorosłych, które nie korzystają z posiłków w punktach zbiorowego żywienia w związku z koniecznością stosowania diety.

W 2022 roku tą formą pomocy objęto łącznie 1018 osób (w 2021 r. – 1239 osób), w tym systematyczną pomocą objęto 161 dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, 272 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz 53 najuboższe osoby dorosłe. Pozostałe osoby objęte były pomocą jednorazową. Sfinansowano łącznie 39114 posiłków w szkole i przedszkolu na kwotę 185 972,00 zł, 9274 obiady dla dorosłych na kwotę 188 108,00 zł oraz 730 zasiłków celowych na kwotę 218 420,00 zł. Całkowity koszt realizacji programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w 2022 roku wyniósł 611 340,82 zł, z czego ze środków własnych Miasta sfinansowano kwotę 291 300,82 zł, tj. 47,65%.

Od 2020 roku w Siedlcach realizowany jest Program pn.: „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, który finansowany jest ze środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Wsparcie w ramach realizowanych działań kierowane było do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (bądź orzeczenie równoważne). Udział w Programie dla jego Uczestników był nieodpłatny.

W 2020 roku wsparciem asystenta objętych zostało 31 osób, łącznie zaś zrealizowano 4056 godzin usług asystenckich. W kolejnym – 2021 roku – 31 Uczestników Programu zrealizowało łącznie 4.698,5 godziny usług asystenckich. W 2022 roku z usług asystenta skorzystało 76 osób (w tym 12 dzieci w wieku do 16. roku życia) na łączną liczbę obejmującą 24 429,5 godziny.

W 2020 roku realizowano też Opiekę wytchnieniową w formie pobytu całodobowego. Głównym celem Programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi, zamieszkujących na terenie Miasta Siedlce. Pierwotnie w Programie zaplanowano udział 30 Uczestników, natomiast ostatecznie- z powodu epidemii Covid-13 – udział wzięły 3 osoby. Z Programu Opieka wytchnieniowa w formie pobytu całodobowego w 2021 roku skorzystało 6 osób. Łączna liczba usług opieki świadczonej osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności wynosiła 69 dni. W tym samym roku w Programie Opieka wytchnieniowa w formie pobytu dziennego wzięło udział 10 Uczestników. Limit godzin do wykorzystania przez jedną osobę wynosił 240 godzin. W 2022 roku realizowana była jedynie Opieka wytchnieniowa w ramach pobytu dziennego, z której skorzystało 29 osób, w tym 5 dzieci, na łączną liczbę obejmującą 5 586 godzin.

3.8. Wsparcie uchodźców wojennych z Ukrainy

W związku z konfliktem zbrojnym, który wybuchł na terytorium Ukrainy, wiele osób podjęło decyzję o opuszczeniu kraju w poszukiwaniu schronienia przed działaniami wojennymi w innych państwach. Według danych Straży Granicznej w 2022 roku granicę z Polską przekroczyło blisko 10 milionów uchodźców z Ukrainy (9 592 444 osoby). W Siedlcach również odnotowano znaczny napływ obywateli Ukrainy. W związku z powyższym koniecznym było przygotowanie/dostosowanie instytucjonalnego systemu pomocy społecznej do nowej sytuacji – zarówno w aspekcie interwencyjnym, jak i długoterminowym. 26 lutego 2022 r. zorganizowano w Urzędzie Miasta Siedlce całodobowy Punkt Koordynacyjny dla Osób Przybywających z Ukrainy. Obsługę obywateli ukraińskich zgłaszających się do Punktu Koordynacyjnego powierzono pracownikom Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach. W II połowie kwietnia 2022 roku Punkt został przeniesiony do siedziby MOPR przy ul. H. Sienkiewicza 32. Do końca 2022 roku z pomocy skorzystały 4173 osoby. W ramach działalności Punktu podejmowano działania pomocowe, m.in. w zakresie:

- całodobowych dyżurów osobistych i telefonicznych przy udziale tłumaczy;
- znalezienia miejsca zakwaterowania;
- dystrybucji żywności;
- dystrybucji talonów żywnościowych, ubraniowych, środków chemicznych;
- uzyskania numeru PESEL;
- weryfikacji adresów miejsc przebywania osób z Ukrainy;
- po uruchomieniu Domu dla Uchodźcy w Siedlcach, wydawania skierowań do tej placówki.

Siedlce aktywnie zaangażowały się w pomoc ukraińskim uchodźcom, w tym m.in. w instytucjach/placówkach oświatowych na terenie Miasta zbierano artykuły żywnościowe, higieniczne, szkolne, odzież, obuwie, pościel, wózki dla dzieci i in. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach, w ramach instytucji opiekuna tymczasowego (powołanej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy), sprawowali nadzór nad 65 opiekunami tymczasowymi,

którzy pełnili opiekę prawną nad 106 dziećmi obywatelstwa ukraińskiego. Obywatele Ukrainy przebywający na terytorium Polski, których pobyt uznawany był za legalny, mogli być kierowani do centrum integracji społecznej. W 2022 roku pracownicy socjalni MOPR pozytywnie zaopiniowali 52 obywateli Ukrainy do realizacji zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach, z czego 31 osób przystąpiło do realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego w ramach programu reintegracji dla cudzoziemców.

Na podstawie ustawy *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa* obywatelom Ukrainy mogły być przyznawane świadczenia pieniężne i niepieniężne na zasadach i w trybie ustawy *o pomocy społecznej*. Biorąc pod uwagę powyższe w 2022 roku:

- wypłacono 2971 jednorazowych świadczeń pieniężnych (300,00 zł) na łączną kwotę 891 300,00 zł;
- pomocą doraźną w formie gorącego posiłku w placówkach oświatowych objęto 155 dzieci w przedszkolach oraz 415 dzieci w szkołach, wydatkując na ten cel 75 543,08 zł;
- pomocą w formie gorącego posiłku w przedszkolach i szkołach objęto łącznie 301 dzieci (wydatki wyniosły 46 255,44 zł);
- wydano 152 decyzje w zakresie przyznania zasiłku celowego na sfinansowanie wyżywienia dziecka w przedszkolu w formie zakupu śniadań i podwieczorków (wydatki na ten cel pokryto w kwocie 14 116,76 zł);
- 12 obywatelom ukraińskim przyznano zasiłek stały – zrealizowano 41 świadczeń, wydatkując łącznie 16 731,17 zł;
- 1 rodzinie przyznano zasiłek okresowy na okres 3 miesięcy (na ten cel wydatkowano kwotę 1 800,00 zł);
- 1 rodzina otrzymała zasiłek celowy na pokrycie kosztów zakwaterowania i wyżywienia dziecka w internacie w kwocie 350,00 zł;
- sprawiono pogrzeb 3 obywatelom ukraińskim, łącznie wydatkując na ten cel 12 440,00 zł.

Ponadto wydano 249 decyzji administracyjnych w sprawie ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych obywatelom Ukrainy (ogółem wydatki na ten cel wyniosły 192 704,00 zł).

4. Organizacja pieczy zastępczej w Mieście Siedlce

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w sytuacji niemożności ich sprawowania przez rodziców biologicznych. Współpraca pomiędzy instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną jest kluczowa dla zapewnienia silnego wsparcia.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno następować po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny. Zgodnie z art. 32 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* powiat organizuje pieczę zastępczą w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Ponadto ustawodawca wyróżnił dwie formy pieczy zastępczej: rodzinną pieczę zastępczą oraz instytucjonalną pieczę zastępczą. Rodzinną pieczę zastępczą tworzą rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinne domy dziecka. Instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie powiatu tworzą placówki opiekuńczo-wychowawcze. Ustawodawca w systemie pieczy zastępczej stworzył instytucję „organizatora rodzinnej pieczy zastępczej”, która odpowiada za wspieranie rodzin pełniących funkcję rodziny zastępczej oraz rodzinnego domu dziecka w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji oraz za organizację i zapewnienie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. Prezydent Miasta Siedlce zarządzeniem Nr 345/2011 z dnia 28 września 2011 r. wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie naszego Miasta. Bezpośrednio zadania w zakresie wspierania osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą wykonują koordynatorzy rodzinnej pieczy

zastępczej. W 2022 roku MOPR zatrudniał 5 koordynatorów, którzy wykonywali swoją pracę w zadaniowym systemie czasu pracy, co umożliwiało im dostosowanie się do indywidualnych potrzeb rodzin.

4.1. Rodzinna piecza zastępcza

Tabela Nr 30

Liczba rodzin zastępczych i dzieci przebywających w tych rodzinach w latach 2019-2022

Lata	Rodziny zastępcze zamieszkałe na terenie Miasta Siedlce		Rodziny zastępcze/rodzinne domy dziecka zamieszkałe/funkcjonujące na terenie innych powiatów, do których skierowano dzieci pochodzące z Miasta Siedlce	
	<i>Liczba rodzin</i>	<i>Liczba dzieci w tych rodzinach</i>	<i>Liczba rodzin</i>	<i>Liczba skierowanych dzieci</i>
2019	63	90	15	23
2020	71	102	17	23
2021	75	107	17	23
2022	78	113	23	35

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

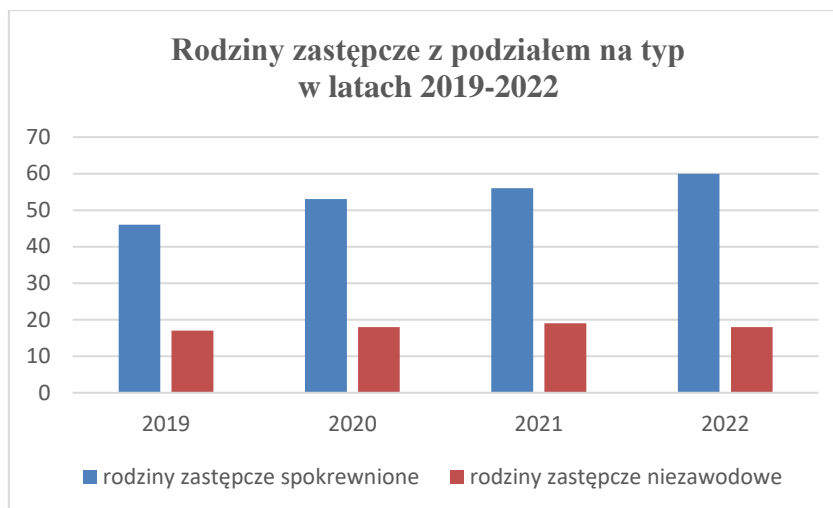
Od 2019 roku liczba rodzin zastępczych wykazywała tendencję wzrostową – z 63 w 2019 roku, poprzez 71 w 2020 roku oraz 75 w 2021 roku do 78 w 2022 roku. W tym samym czasie liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych wzrosła z 90 w 2019 roku do 113 w 2022 roku.

Tabela Nr 31

Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typ, zamieszkałych na terenie Miasta Siedlce w latach 2019-2022

Lata	Liczba rodzin zastępczych zamieszkałych na terenie Miasta Siedlce		
	<i>rodziny zastępcze spokrewnione</i>	<i>rodziny zastępcze niezawodowe</i>	<i>rodziny zastępcze zawodowe</i>
2019	46	17	0
2020	53	18	0
2021	56	19	0
2022	60	18	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

W analizowanym okresie wśród ogółu rodzin zastępczych zamieszkujących w Siedlcach zasadniczy odsetek stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem (od 73% w 2019 roku do 76,9% w 2022 roku). Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Drugą grupą pod względem liczebności były rodziny zastępcze niezawodowe, które w latach 2020 i 2021 stanowiły ponad 25% ogółu rodzin zastępczych w Mieście Siedlce, natomiast w 2022 roku – 23,1%. Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka – krewni i powinowaci oraz osoby niespokrewnione. W analizowanym okresie nie zawiązała się żadna zawodowa rodzina zastępcza.

Rodzinie zastępczej na każde umieszczone dziecko przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania. Rodziny zastępcze, które pełniły tę funkcję przed dniem 1 stycznia 2012 r. miały możliwość otrzymywania comiesięcznej pomocy finansowej na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. ustawy *o pomocy społecznej* w wysokości od 40% do 80% kwoty podstawy wynoszącej 1 647,00 zł (w zależności od wieku, stanu zdrowia dziecka), pomniejszoną o 50% dochodu dziecka bądź na podstawie ustawy *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* w kwocie nie niższej niż 785,00 zł (zmiana wysokości świadczenia od dnia 1 czerwca 2022 r.) – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej oraz nie niższej niż 1 189,00 zł (zmiana wysokości świadczenia od dnia 1 czerwca 2022 r.) – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Rodziny zastępcze, poza wsparciem finansowym, wynikającym z przepisów ustawy, mogą korzystać również z pomocy niefinansowej. Jedną z takich form wsparcia jest objęcie rodziny na jej wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach utrzymują stałą współpracę z rodzinami zastępczymi, służą wiedzą i wsparciem w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych i socjalnych, umożliwiają dostęp do poradnictwa specjalistycznego, informują o przysługujących uprawnieniach, na bieżąco monitorują sytuację i funkcjonowanie rodzin oraz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze z terenu Miasta mają możliwość udziału w szkoleniach, które wzmacniają ich kompetencje w zakresie sprawowania pieczy zastępczej nad dzieckiem, a także udziału w grupie wsparcia. Szkolenia rodzin prowadzi dwóch trenerów, zatrudnionych na stanowisku pedagoga w MOPR. Prowadzą oni również grupę wsparcia dla rodzin zastępczych. Ponadto MOPR w Siedlcach prowadził szkolenia kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych według własnego programu szkoleniowego „Nowy Dom”, który został zatwierdzony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki

Spółecznej decyzją Nr 6/2020/RZ z dnia 20 lipca 2020 roku. Dzieci z rodzin zastępczych brały udział w koloniach wyjazdowych i stacjonarnych organizowanych w okresie wakacyjnym przez Agencję Rozwoju Miasta Siedlce.

4.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej może być umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Podstawą skierowania dziecka do placówki jest postanowienie sądu albo wnioski rodziców lub opiekunów prawnych. Placówka zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe i rozwojowe, a także zapewnia możliwość korzystania z przysługujących mu świadczeń zdrowotnych, jak również kształcenia. Z założenia pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej/adopcyjnej.

Na terenie Miasta Siedlce w 2022 roku funkcjonowało 14 placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- „Dom pod Kasztanami” Dom Dziecka w Siedlcach – placówka publiczna typu socjalizacyjnego;
- „Dom pod Dębami” w Siedlcach – placówka publiczna typu socjalizacyjnego;
- 10 placówek w ramach Stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce w Polsce – placówki niepubliczne typu rodzinnego prowadzone na zlecenie Miasta Siedlce;
- Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa – placówka niepubliczna typu socjalizacyjnego prowadzona na zlecenie Miasta Siedlce przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce;
- Przystań - placówka niepubliczna typu interwencyjnego prowadzona na zlecenie Miasta Siedlce przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce.

Tabela Nr 32

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Miasta Siedlce w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019 liczba dzieci	2020 liczba dzieci	2021 liczba dzieci	2022 liczba dzieci
„Dom pod Kasztanami” Dom Dziecka w Siedlcach (placówka socjalizacyjna)	38	46	28	21
„Dom pod Dębami” w Siedlcach (placówka socjalizacyjna)	-*	-*	17	18
Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce (10 placówek typu rodzinnego, placówka socjalizacyjna – Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa, oraz placówka interwencyjna – Przystań)	69	70	68	63

Zródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

* „Dom pod Dębami” rozpoczął funkcjonowanie od 01.02.2021 r.

Tabela Nr 33

Liczba dzieci pochodzących z terenu Siedlec skierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2019-2022

Lata	Liczba dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym umieszczonych w:			
	<i>„Domu pod Kasztanami” Domu Dziecka w Siedlcach</i>	<i>„Domu pod Dębami” w Siedlcach</i>	<i>Wiosce Dziecięcej SOS w Siedlcach</i>	<i>Placówkach na terenie innych powiatów</i>
2019	7	-*	0	1
2020	14	-*	4	1
2021	10	0	4	3
2022	4	4	8	0

Zródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

* „Dom pod Dębami” rozpoczął funkcjonowanie od 01.02.2021 r.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach kieruje dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych zlokalizowanych na terenie Miasta Siedlce. Ponadto pokrywa koszty utrzymania dzieci pochodzących z terenu Siedlec umieszczonych w placówkach na terenie innych powiatów. W 2019 i 2020 roku w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów umieszczono po 1 dziecku (w roku 2021 – 3 dzieci, a w 2022 roku – żadnego dziecka). Odpowiednio do Placówek na terenie Miasta Siedlce w 2019 roku skierowano 7 dzieci pochodzących z Siedlec, w 2020 roku – 18 dzieci, w 2021 roku – 14 dzieci, a w 2022 roku – 16 dzieci.

4.3. Osoby usamodzielniane

Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* osobie opuszczającej - po osiągnięciu pełnoletniości - rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

- 1) przyznaje się pomoc na:
 - a) kontynuowanie nauki,
 - b) usamodzielnienie,
 - c) zagospodarowanie;
- 2) udziela się pomocy w uzyskaniu:
 - a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,
 - b) zatrudnienia;
- 3) zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Tabela Nr 34

Pomoc osobom usamodzielnianym, opuszczającym pieczę zastępczą (rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze) udzielona w latach 2019-2022

Rodzaj świadczenia	2019		2020		2021		2022	
	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	25	124 602,00	27	112 795,00	22	100 185,00	25	131 330,00
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	10	45 107,00	9	42 872,00	9	32 007,00	1	3 921,00
Jednorazowa pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	10	15 770,00	6	9 462,00	5	8 239,00	3	5 346,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Osoba, która osiągnęła pełnoletniość w rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą, obejmowana była pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną. Wychowankowie mogli również zostać objęci wsparciem finansowym w postaci świadczenia na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie.

W 2022 roku udzielono pomocy na kontynuowanie nauki na łączną kwotę 131 330,00 zł, przyznając świadczenie dla 10 usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych oraz 15 wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Warunkiem przyznania pomocy na usamodzielnienie było opracowanie przez osobę usamodzielnianą, wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, indywidualnego programu usamodzielniania. Jednorazową pomoc pieniężną na usamodzielnienie w 2022 roku wypłacono 1 osobie na kwotę 3 921,00 zł. Z kolei 3 osoby w 2022 roku otrzymały pomoc na zagospodarowanie w łącznej kwocie 5 346,00 zł. W tym okresie nie wypłacono pomocy na usamodzielnienie i pomocy na zagospodarowanie dla wychowanków rodzin zastępczych z powodu braku wniosków o przyznanie pomocy w tej formie.

Zgromadzone dane pokazują, że w latach 2019-2021 od 67,2% do 71,3% wszystkich wydatków na usamodzielnienie stanowiły koszty związane z kontynuowaniem nauki, a w 2022 roku nawet 93,4%.

Należy zaznaczyć, że pomoc w usamodzielnieniu kierowana może być również do osób pełnoletnich opuszczających dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy (zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej).

Tabela Nr 35

Pomoc osobom usamodzielnianym, o których mowa w art. 88 ustawy o pomocy społecznej, udzielona w latach 2019-2022

Rodzaj świadczenia	2019		2020		2021		2022	
	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	3	11 601,00	1	2 645,00	0	0	0	0
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	3	10 578,00	2	7 052,00	1	5 289,00	1	3 674,00
Jednorazowa pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	2	2 469,00	2	2 879	1	5 289,00	2	3 063,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

5. Problemy społeczne w środowisku lokalnym postrzegane z perspektywy specjalistów działających na rzecz rodzin (ankieta)

W ramach prac przygotowawczych, na potrzeby opracowywanego Programu, przeprowadzono badanie ankietowe wśród specjalistów z terenu naszego Miasta, pracujących na rzecz dzieci i rodzin. Ankiety przekazane zostały m.in. do siedleckich szkół, przedszkoli, żłobków i organizacji pozarządowych. Wypełnili ją także pracownicy socjalni MOPR, asystenci rodziny, koordynatorzy pieczy zastępczej, kuratorzy sądowi, a także pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Kwestionariusz zawierał 21 pytań, w większości półotwartych, zawierających przykładowe odpowiedzi (najczęściej do trzech wskazań), w tym niektóre z możliwością podania własnej propozycji. Ankieta była anonimowa, jedynie w części końcowej znalazła się metryczka (płeć, wiek, staż pracy, wykształcenie, dodatkowe kwalifikacje).

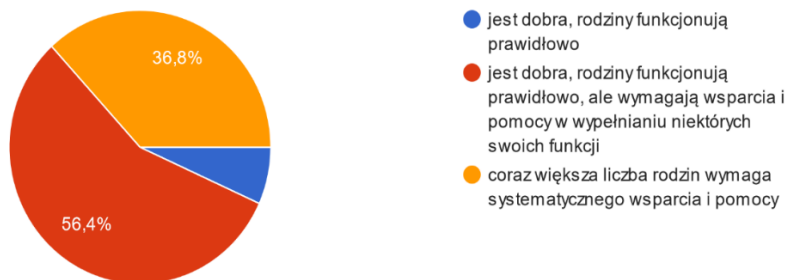
Analizując wybrane pytania ankiety chcieliśmy poznać opinie przedstawicieli różnych grup zawodowych na temat skali problemów społecznych w mieście, w szczególności dotyczących życia siedleckich rodzin, przyczyn ich występowania, znajomości zasobów miasta w zakresie możliwości udzielania pomocy i wsparcia oraz działań, jakie zdaniem ankietowanych należy podjąć, aby poprawić sytuację w zagrożonych obszarach.

Do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach wpłynęło 166 wypełnionych kwestionariuszy (w tym 149 wypełnionych przez kobiety i 14 przez mężczyzn; 3 osoby nie wypełniły metryczki w tym zakresie). Największą grupę reprezentowały osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat (59 osób) oraz 36-45 (53 osoby). Pozostałych 35 osób określiło swój wiek na *powyżej 55 lat*, a 17 osób zaznaczyło przedział 26-35 lat (dwie osoby nie wypełniły metryczki w tym zakresie). Znaczącą grupę stanowiły osoby ze stażem pracy *powyżej 21 lat* (82 osoby), następnie *13-21 lat* (47 osób), w dalszej kolejności *4-12 lat* (31 osób) oraz *poniżej 3 lat i 3 lata* – 3 osoby (trzy osoby nie wypełniły metryczki w tym zakresie). Wśród osób wypełniających ankietę 144 posiadało wykształcenie *wyższe*, 13 osób ukończyło *szkołę średnią*, a 2 *policealną* (siedem osób nie wypełniło metryczki w tym zakresie).

Poniżej, w formie graficznej, przedstawione zostały wyniki badania ankietowego:

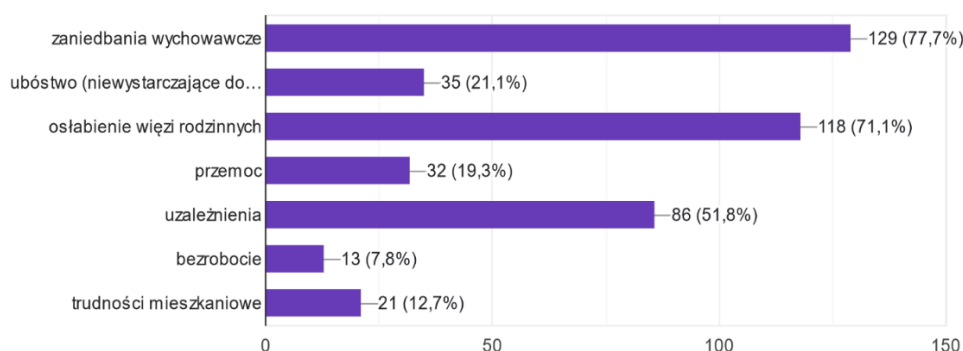
1. Czy w Pani/Pana ocenie sytuacja materialno-bytowa w siedleckich rodzinach:

163 odpowiedzi

2. Jakie według Pana/Pani problemy najczęściej występują w rodzinach? (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi):

166 odpowiedzi

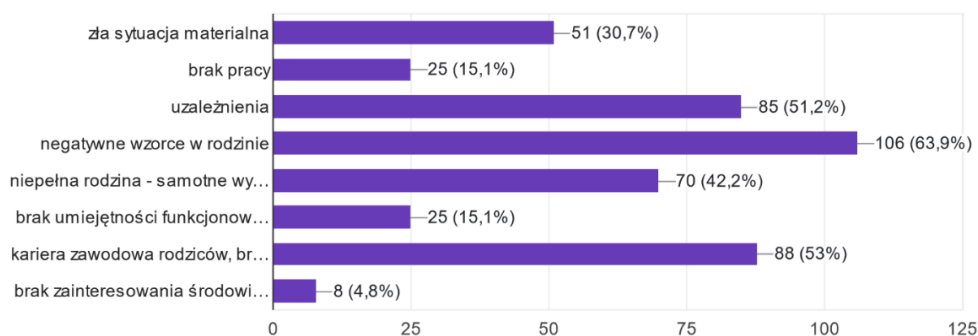

Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

- * *ubóstwo (niewystarczające dochody).*

3. Jakie według Pana/Pani są przyczyny występowania problemów w rodzinach? (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi):

166 odpowiedzi

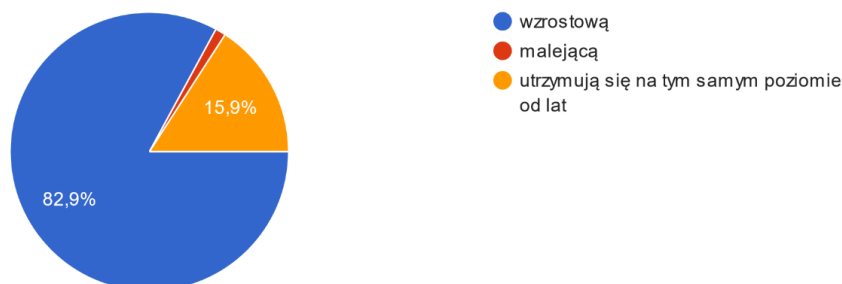

Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

- * *niepełna rodzina – samotne wychowywanie dzieci przez jednego z rodziców;*
- * *brak umiejętności funkcjonowania w środowisku, izolacja, marginalizacja;*
- * *kariera zawodowa rodziców, brak czasu dla dzieci;*
- * *brak zainteresowania środowiska lokalnego.*

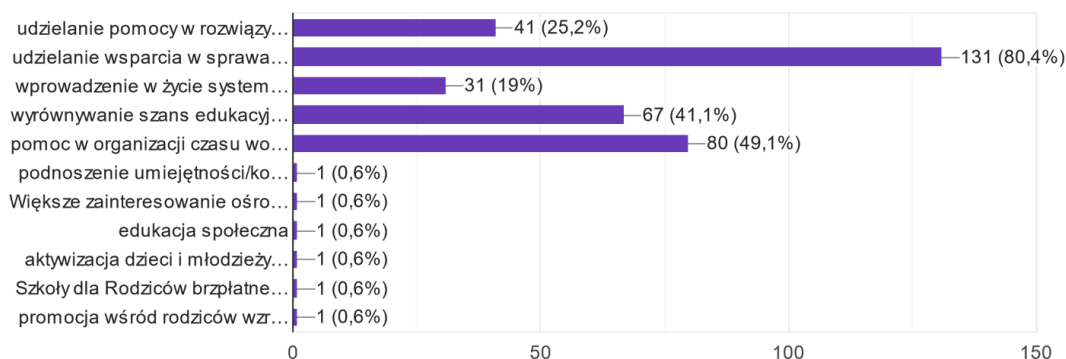
4. Czy według Pana/Pani problemy wskazane w pkt. 2 mają tendencję (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź):

164 odpowiedzi

5. Jakie według Pana/Pani należałoby podjąć działania na rzecz rozwiązywania problemów w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rod...oszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi):

163 odpowiedzi

Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

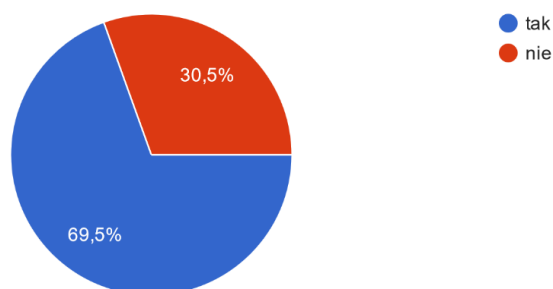
- * udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów bytowych rodziny (np. pomocy finansowej, żywnościowej, rzeczowej);
- * udzielanie wsparcia w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- * wprowadzenie w życie systemu ulg i zniżek dla rodzin wielodzietnych o niskich dochodach;
- * wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci rodzin wielodzietnych;
- * pomoc w organizacji czasu wolnego (np. bezpłatne kolonie dla dzieci, bezpłatne zajęcia sportowe).

Ponadto respondenci (po 1 osobie) wymienili dodatkowo:

- * podnoszenie umiejętności/kompetencji wychowawczych rodziców;
- * większe zainteresowanie ośrodków pomocy społecznej rodzinami, w których rodzice sobie nie radzą;
- * edukacja społeczna;
- * aktywizacja dzieci i młodzieży w okresie ferii i wakacji przez lokalne szkoły i placówki;
- * Szkoła dla Rodziców – bezpłatne zajęcia w zakresie wzmocnienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych;
- * promocja wśród rodziców wzrostu odpowiedzialności za dzieci.

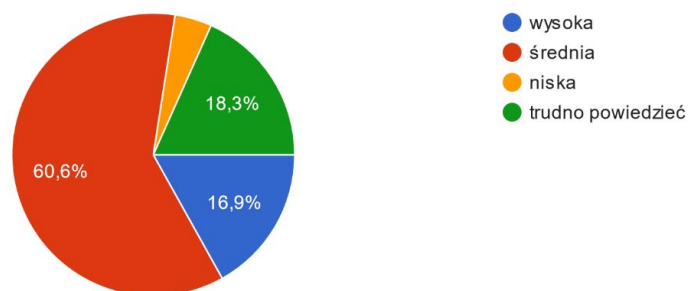
6. Czy według Pana/Pani większość rodziców zapewnia swoim dzieciom właściwe warunki rozwoju i wychowania? (jeśli tak, proszę przejść do pytania 9):

164 odpowiedzi

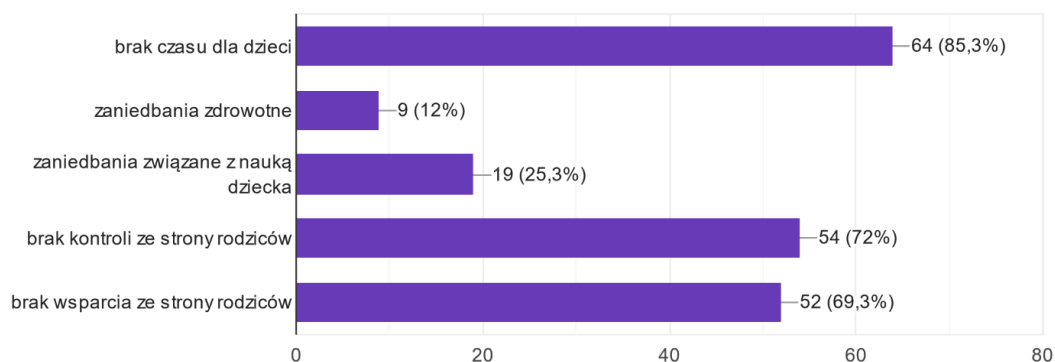
7. Jeśli nie, to jaka jest według Pana/Pani skala tego zjawiska? (tj. zjawiska zaniedbywania dzieci):

71 odpowiedzi

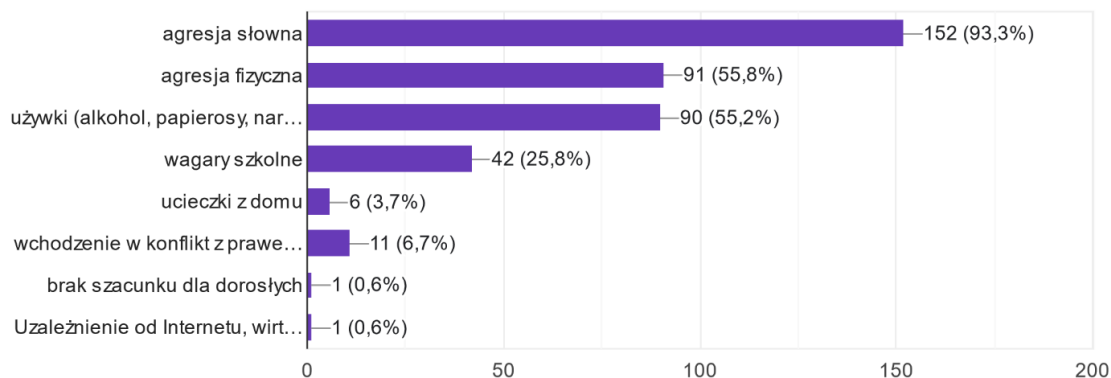
8. Jeśli nie, to jakie zaniedbania obserwuje Pan/Pani najczęściej? (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi):

75 odpowiedzi

9. Które z poniższych problemów dotyczących niedostosowania społecznego dzieci występują w Pana/Pani otoczeniu najczęściej? (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi):

163 odpowiedzi

Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

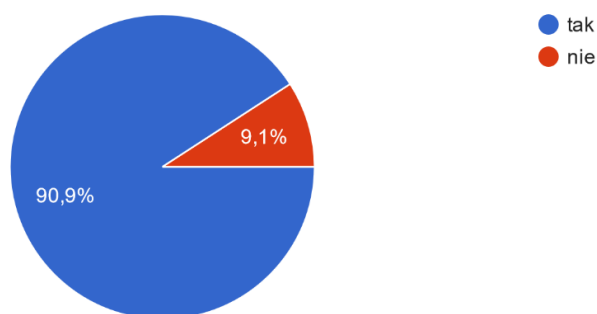
- * *użytki (alkohol, papierosy, narkotyki);*
- * *wchodzenie w konflikt z prawem np. kradzieże.*

Ponadto respondenci (po 1 osobie) wymienili dodatkowo:

- * *brak szacunku dla dorosłych;*
- * *uzależnienie od Internetu, wirtualnej rzeczywistości, mediów społecznych.*

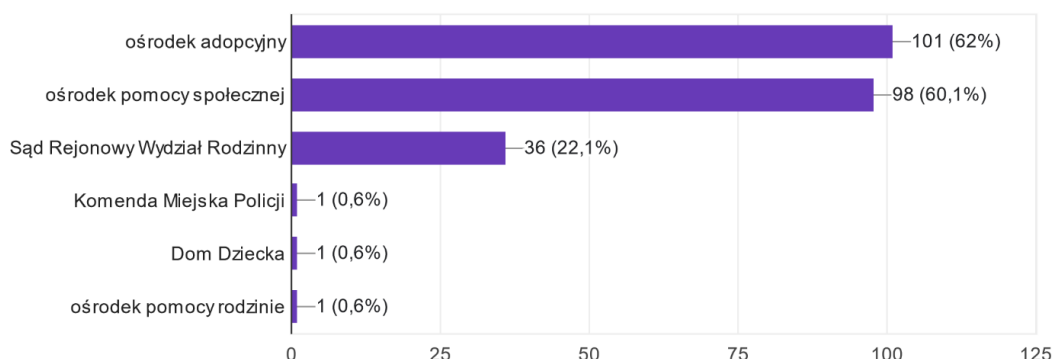
10. Czy kiedykolwiek spotkał się Pan/Pani z pojęciem rodzicielstwa zastępczego?:

164 odpowiedzi

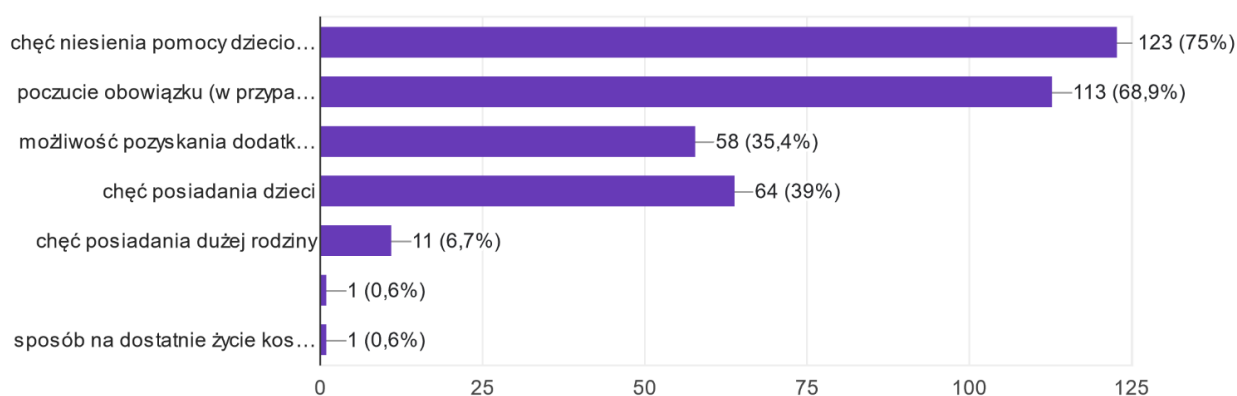
11. Gdzie osoba, która chciałaby pełnić funkcję rodziny zastępczej według Pana/Pani powinna się zgłosić? (proszę zaznaczyć nie więcej niż dwie odpowiedzi):

163 odpowiedzi

12. Jaka według Pana/Pani jest główna motywacja osób, które zostają rodzinami zastępczymi? (proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi):

164 odpowiedzi

Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

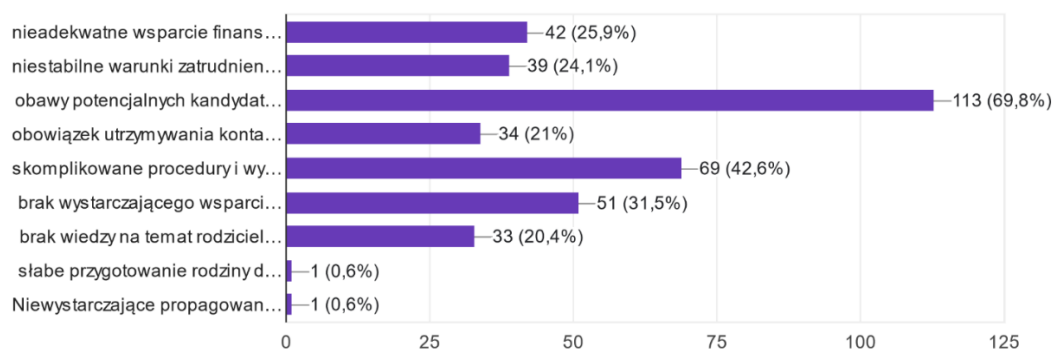
- * *chęć niesienia pomocy dzieciom, które z różnych przyczyn nie mają zapewnionej prawidłowej opieki;*
- * *poczucie obowiązku (w przypadku krewnych dziecka);*
- * *możliwość pozyskania dodatkowych środków finansowych za sprawowanie funkcji rodziny zastępczej.*

Ponadto respondenci (po 1 osobie) wymienili dodatkowo:

- * *podnoszenie umiejętności/kompetencji wychowawczych rodziców;*
- * *sposób na dostatnie życie kosztem cudzych dzieci.*

13. Jakie według Pana/Pani są powody trudności w znalezieniu kandydatów na rodziny zastępcze?
(proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi):

162 odpowiedzi

Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

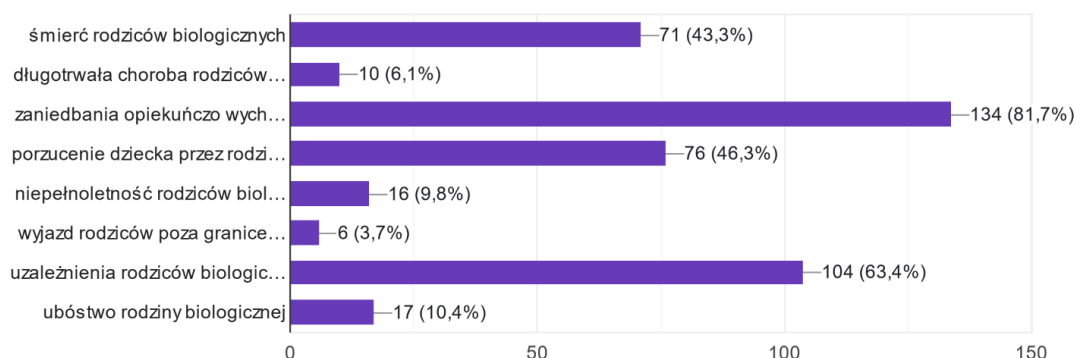
- * *nieadekwatne wsparcie finansowe rodzin zastępczych w stosunku do obowiązków związanych z opieką i wychowaniem umieszczonych dzieci;*
- * *niestabilne warunki zatrudnienia (umowy cywilnoprawne zawierane na czas określony).*
- * *obawy potencjalnych kandydatów związane z ryzykiem wystąpienia poważnych problemów opiekuńczo-wychowawczych;*
- * *obowiązek utrzymywania kontaktów z rodzicami biologicznymi dzieci objętych opieką rodziny zastępczej;*
- * *skomplikowane procedury i wymagania związane z zakwalifikowaniem do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;*
- * *brak wystarczającego wsparcia emocjonalnego, prawnego i praktycznego w przypadku napotkania trudności;*
- * *brak wiedzy na temat rodzicielstwa zastępczego.*

Ponadto respondenci (po 1 osobie) wymienili dodatkowo:

- * *słabe przygotowanie rodziny do życia przez szkołę, kościół, organizacje;*
- * *niewystarczające propagowanie rodzicielstwa zastępczego w środowisku lokalnym.*

14. Jakie według Pana/Pani są najczęstsze powody umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych
(proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi):

164 odpowiedzi

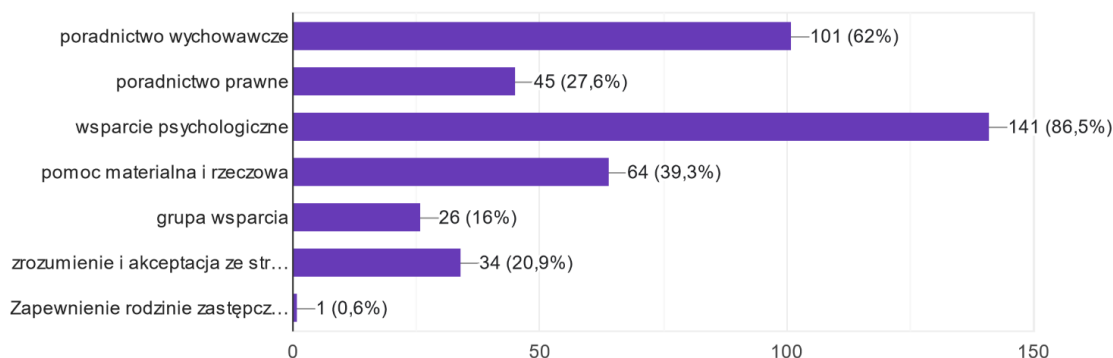
Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

- * *długotrwała choroba rodziców biologicznych;*
- * *zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze rodziców biologicznych;*

- * porzucenie dziecka przez rodziców biologicznych;
- * niepełnoletność rodziców biologicznych;
- * wyjazd rodziców poza granice kraju;
- * uzależnienia rodziców biologicznych.

15. Która z form pomocy według Pana/Pani jest najbardziej potrzebna rodzinie zastępczej? (proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi):

163 odpowiedzi

Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

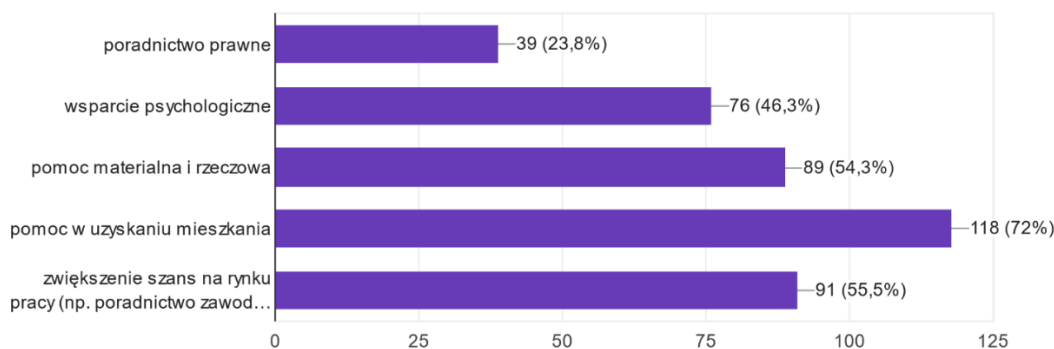
- * zrozumienie i akceptacja ze strony społeczeństwa.

Ponadto respondent (1 osoba) wymienił dodatkowo:

- * zapewnienie rodzinie zastępczej możliwości urlopu/odpoczynku od dzieci.

16. Jakie wsparcie według Pana/Pani jest najistotniejsze w przypadku wychowanków opuszczających pieczę zastępczą? (proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi)

164 odpowiedzi

Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

- * zwiększenie szans na rynku pracy (np. poradnictwo zawodowe, bezpłatne kursy i szkolenia).

17. Jak można poprawić sytuację dziecka i rodziny w środowisku lokalnym, mając na uwadze przede wszystkim takie obszary funkcjonowania jak:

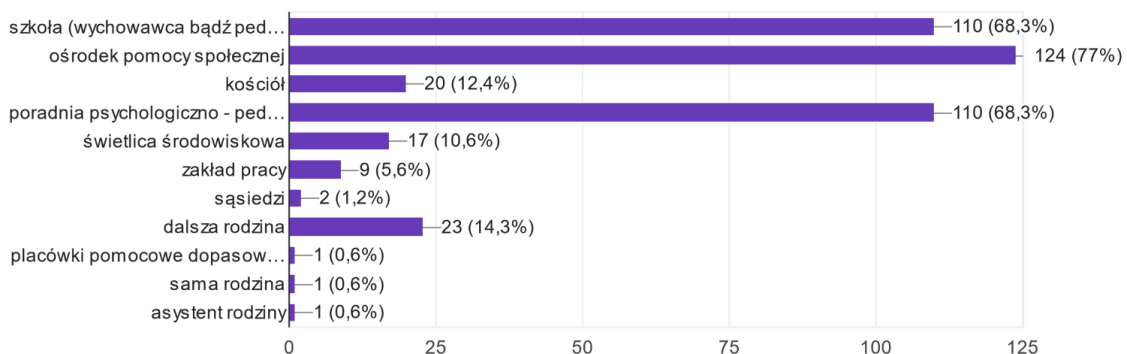
- działania w zakresie sportu i wypoczynku: *brak odpowiedzi*
- działania w zakresie poprawy stanu zdrowia i sprawności: *karta zdrowotna umożliwiająca szybsze działania w tym zakresie, zwiększenie świadomości o zdrowym żywieniu i higienie, zajęcia sportowo-*

rekreacyjne, zapewnienie bezpłatnej pomocy specjalistycznej adekwatnej do potrzeb danego dziecka, liczne kółka zainteresowań, więcej badań profilaktycznych, zwiększenie oferty bezpłatnych zajęć sportowych, skrócenie terminów oczekiwania na wizyty do lekarzy specjalistów, organizacja bezpłatnych zajęć pozaszkolnych (np. lodowisko, miejskie hale sportowe), systematyczne badania lekarskie;

- działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych: pomoc psychologiczna i materialna, szkolenia i warsztaty odnośnie potrzeb osób niepełnosprawnych, zwiększenie dostępności nieodpłatnego wsparcia osób niepełnosprawnych, zwiększenie dostępu do zajęć terapeutycznych finansowanych z budżetu państwa, podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych, włączanie uczniów niepełnosprawnych w życie szkoły, ułatwienia architektoniczne (m.in. na placach zabaw), ułatwienie dostępu do specjalistów i rehabilitacji, dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, zniżki na sprzęt rehabilitacyjny;
- działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży: uświadamianie uczniom, że ich bezpieczeństwo zależy od nich samych, lepsza współpraca i sprawniejsze działanie pomiędzy Sądem Rodzinnym, szkołą i ośrodkami pomocy społecznej, edukacja poprzez kampanie społeczne, zwiększenie liczby wieczornych patroli staży miejskiej i policji na osiedlach, zwiększenie szkoleń edukacyjnych dla dzieci, grupy wsparcia, dodatkowa pomoc np. opiekuna, asystenta, finansowanie/dofinansowanie szkolnych programów profilaktycznych z listy programów rekomendowanych;
- działania w zakresie wsparcia dzieci i rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze: wsparcie poradni psychologiczno-pedagogicznej, dodatkowa pomoc specjalistów, umożliwienie uczestnictwa w imprezach i wycieczkach szkolnych, szkolenia podnoszące umiejętności wychowawcze rodziców, zwiększenie liczby osób zatrudnionych na stanowiskach asystenta rodziny, bezpłatne wsparcie psychologiczne, grupy wsparcia, wsparcie świetlic środowiskowych oraz placówek opiekuńczych;
- działania w zakresie pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze: media społecznościowe, spotkania z rodzinami, które podjęły się takiego rodzicielstwa, kampanie społeczne – informacyjne i promujące, uwrażliwienie na ww. temat w edukacji szkolnej;
- inne działania: zwiększenie możliwości wsparcia psychologicznego dla dzieci i rodziców zastępczych, budowa/usprawnienie współpracy i komunikacji pomiędzy służbami i placówkami działającymi na terenie Miasta (tak, aby specjaliści znali się i komunikowali ze sobą).

18. Kto powinien przede wszystkim według Pana/Pani wspierać rodziny w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi):

161 odpowiedzi

Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

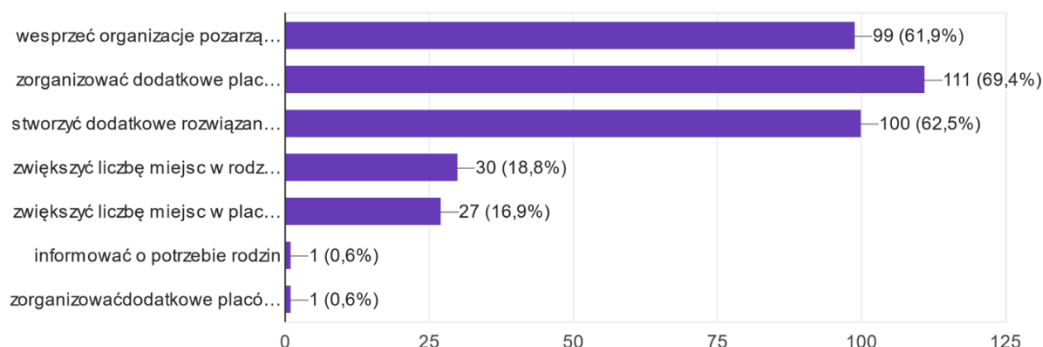
- * szkoła (wychowawca bądź pedagog);
- * poradnia psychologiczno-pedagogiczna.

Ponadto respondenci (po 1 osobie) wymienili dodatkowo:

- * placówki pomocowe dopasować do potrzeb pieczy zastępczej;
- * sama rodzina;
- * asystent rodziny.

19. Jakie działania według Pana/Pani powinien podjąć samorząd, aby zorganizować pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi):

160 odpowiedzi

Rozwinięcie niepełnych odpowiedzi:

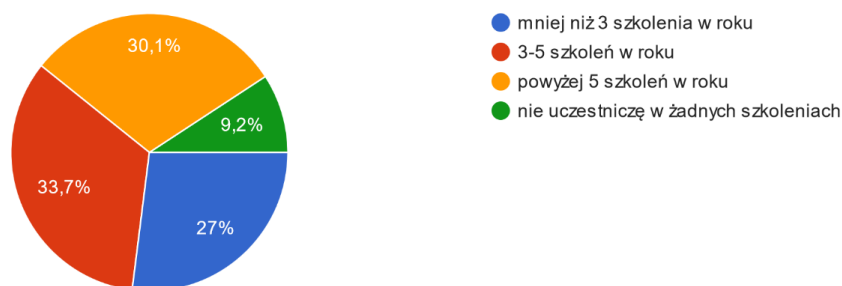
- * *wesprzeć organizacje pozarządowe w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży;*
- * *zorganizować dodatkowe placówki wsparcia dziennego;*
- * *stworzyć dodatkowe rozwiązanie w środowisku, np. pedagog rodzinny, terapeuta, street walker itp.;*
- * *zwiększyć liczbę miejsc w rodzinach zastępczych;*
- * *zwiększyć liczbę miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.*

Ponadto respondenci (po 1 osobie) wymienili dodatkowo:

- * *informować o potrzebie rodzin*
- * *zorganizować dodatkowe placówki wsparcia na okresy ferii i wakacji*

20. Jak często Pan/Pani bierze udział w szkoleniach/kursach mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych?:

163 odpowiedzi

21. Proszę wymienić, z jakich form wsparcia chciałby Pan/Pani korzystać w swojej pracy zawodowej?

Wśród propozycji wsparcia, z jakich chcieliby korzystać ankietowani w swojej pracy zawodowej znalazły się m.in.:

- bezpłatne szkolenia, warsztaty, konferencje;
- wsparcie psychologiczne, pedagogiczne;
- bezpłatne poradnictwo prawne;
- dostęp do superwizji;
- refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy;

- doskonalenie w obsłudze komputera;
- karty zniżkowe do obiektów sportowych i kulturalnych.

6. Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

Aby pomóc w lepszym zrozumieniu aktualnego stanu Programu i opracowaniu strategii dostosowawczych do zmieniającego się otoczenia wyłoniono czynniki analizy SWOT.

Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne – takie, na które mamy wpływ, i takie które odnoszą się do teraźniejszości. Szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne, na które mamy niewielki wpływ, i które mogą odnosić się do przyszłości.

Tabela Nr 36
Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie organizacji pozarządowych przez samorząd w działaniach na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny. 2. Przygotowana kadra w systemie oświaty, pomocy społecznej, policji i resorcie sprawiedliwości (kuratorzy). 3. Specjalistyczna kadra do szkolenia rodzin zastępczych 4. Wysoki poziom responsywności kadr pomocy społecznej na nagłe kryzysy o charakterze globalnym (Covid-19, konflikt zbrojny na terytorium Ukrainy). 5. Funkcjonowanie na terenie Miasta placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego. 6. Sieć placówek wsparcia dziennego, realizujących plan pracy z dzieckiem i rodziną. 7. Dostęp do bezpłatnego wsparcia psychologicznego i prawnego dla mieszkańców Miasta. 8. Oferta bezpłatnych działań proponowana przez różne podmioty na rzecz organizacji czasu wolnego dzieci. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbyt mała liczba funkcjonujących rodzin zastępczych. 2. Brak na terenie Miasta rodzinnego domu dziecka. 3. Ograniczone środki finansowe na realizację działań z zakresu wsparcia rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. 4. Ograniczony dostęp do psychiatrów dziecięcych oraz wysokie ceny usług w tym zakresie na wolnym rynku. 5. Trudności w rekrutacji pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami do sektora pomocy społecznej, w tym specjalistów pracujących z dzieckiem i rodziną. 6. Brak stabilności zatrudnienia rodziców zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka (zawieranie terminowych umów cywilnoprawnych, poziom wynagrodzenia nieadekwatny do zadań). 7. Roszczeniowa postawa osób korzystających z pomocy i bierność w stosunku do wychodzenia z kryzysu.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nawiązanie ściślejszej współpracy z innymi instytucjami i organizacjami w celu poszerzenia dostępu do zasobów i ekspertyz. 2. Rozwój infrastruktury środowiskowej odpowiadającej na potrzeby rodzin. 3. Edukacja społeczeństwa na temat pieczy zastępczej, która wpłynie na zmniejszenie stygmatyzacji i zwiększenie wsparcia społecznego. 4. Wzrost powszechności pracy zdalnej, która zwiększy możliwości organizowania czasu pracy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiany w przepisach mogące wpłynąć na dostępność środków finansowych lub spowodować narzucenie dodatkowych wymogów trudnych do spełnienia. 2. Brak wystarczających środków budżetowych na rozwój infrastruktury społecznej. 3. Niski poziom świadomości społeczeństwa prowadzący do nierozumienia i braku wsparcia dla działań programowych.

<p>i jej dostosowania do potrzeb instytucji/pracowników.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Dostęp do wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych. 6. Udział sektora biznesowego w procesie wspierania idei rodzin zastępczych. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Sytuacje kryzysowe, takie jak pandemia czy klęski naturalne, pogarszające warunki życia rodzin oraz zwiększające zapotrzebowanie na wsparcie. 5. Utrudnione łączenie ról rodzicielskich i zawodowych. 6. Narastające zagrożenia funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo. 7. Obniżenie motywacji pracowników do podejmowania aktywności na rzecz klientów z uwagi na własne problemy finansowe związane z inflacją. 8. Odpływ wyspecjalizowanej kadry zatrudnionej w sektorze pomocy społecznej. 9. Przedłużające się postępowania sądowe mające na celu regulację sytuacji prawnej dzieci. 10. Wzrastająca liczba rodzin „napływających” z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. 11. Częste zmiany miejsca zamieszkania rodzin ze stwierdzonymi trudnościami, które unikają kontaktu z pomocą społeczną. 12. Brak współpracy ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny. 13. Brak motywacji części rodzin objętych pomocą społeczną do zmiany swojej sytuacji życiowej. 14. Powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do patologicznego środowiska rodzinnego. 15. Zagrożające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych.
--	---

II. Systemowe rozwiązania w ramach Programu

Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce wyznacza kierunki działań podejmowanych przez samorząd na rzecz:

- wzmocnienia rodziny w prawidłowym jej funkcjonowaniu tak, aby utrzymać dzieci w ich naturalnym środowisku;
- zapewnienia właściwej opieki dzieciom i młodzieży, których pozostawienie w rodzinie biologicznej okazało się niemożliwe.

Niniejszy Program zakłada stworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Uwzględni również problematykę usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, stawiając za cel poprawę procesu usamodzielniania, tak aby wkraczając w dorosłe życie byli oni w stanie efektywnie pełnić różne role społeczne. Zaplanowane działania skierowane są przede wszystkim do zamieszkujących na terenie Miasta Siedlce rodzin wychowujących dzieci i zarazem niewydolnych wychowawczo, ubogich lub zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków.

Celem głównym niniejszego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej jest zapewnienie dzieciom i rodzinom warunków do rozwoju, a także pomoc w sytuacjach kryzysowych poprzez doskonalenie systemu wspierania rodziny oraz osiągnięcie standardów systemu pieczy zastępczej.

Ponadto, biorąc pod uwagę art. 180 pkt 1 ustawy *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, wskazujący na konieczność określenia limitów dotyczących tworzenia rodzin zastępczych zawodowych, **zakłada się, że każdego roku zawarta zostanie co najmniej 1 umowa z rodziną zastępczą zawodową**. Taki limit określony został na podstawie dotychczasowych doświadczeń związanych z pozyskiwaniem nowych rodzin gotowych do pełnienia tej roli.

1. Kierunki działań w ramach systemu wsparcia rodziny

Cele	Zadania do realizacji	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
Cel 1 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodziny z dziećmi zagrożonej ubóstwem	1. Udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów bytowych rodziny (m.in. pomoc finansowa, żywnościowa, rzeczowa).	a) Liczba rodzin objętych pomocą MOPR z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa; b) Liczba rodzin objętych pomocą MOPR z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych; c) Liczba osób, które skorzystały z pomocy w ramach programu FEAD; d) Liczba rodzin objęta pomocą w formie zasiłku okresowego; e) Liczba rodzin objętych pomocą w formie zasiłku celowego na zakup gorącego posiłku; f) Liczba dzieci objętych pomocą w formie obiadów w szkole, przedszkolu.	MOPR
	2. Tworzenie warunków sprzyjających poprawie warunków mieszkaniowych rodzin niezbędnych do ich prawidłowego funkcjonowania.	a) Liczba przyznanych lokali socjalnych/komunalnych; b) Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych oraz środki wydatkowane na ten cel.	Wydział Gospodarki Komunalnej UM, MOPR
	3. Utworzenie i bieżąca aktualizacja bazy informacyjnej o bezpłatnych usługach na terenie Miasta.	a) Liczba podmiotów oferujących bezpłatne usługi.	Wydział Bezpieczeństwa i Spraw Społecznych UM, MOPR, NGO
Cel 2 Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz	1. Utrzymanie co najmniej na obecnym poziomie liczby asystentów rodziny.	a) Liczba zatrudnionych asystentów rodziny; b) Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	MOPR

Cele	Zadania do realizacji	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
przeciwdziałanie dysfunkcyjności rodzin biologicznych	2. Zwiększenie dostępu rodzin do poradnictwa specjalistycznego (w szczególności psychologicznego, pedagogicznego, prawnego).	a) Liczba dostępnych miejsc udzielających specjalistycznego poradnictwa (ewentualnie również liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym).	MOPR, PPP, służba zdrowia, NGO
	3. Organizacja szkoleń zwiększających kompetencje rodzicielskie np. z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego, aktywizacji społecznej i zawodowej.	a) Liczba oferowanych szkoleń (ewentualnie również liczba osób biorących udział w szkoleniach).	MOPR, PPP, PUP, NGO
	4. Zwiększenie bezpłatnej oferty spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez organizowanie imprez dla dzieci i młodzieży oraz rodzin.	a) Liczba bezpłatnych przedsięwzięć skierowanych do rodzin i dzieci; b) Liczba uczestników; c) Liczba programów i projektów	Jednostki miejskie, NGO
	5. Prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	a) Liczba spotkań zorganizowanych w ramach Klubu Rodzica (ewentualnie również liczba osób biorących udział w spotkaniach).	MOPR
Cel 3 Zapewnienie rodzinom równego dostępu do oświatowej i kulturalnej infrastruktury Miasta	1. Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych.	a) Liczba zorganizowanych pikników, festynów i innych imprez środowiskowych.	UM (oraz jednostki podległe)
	2. Utrzymanie i rozwijanie systemu ulg i zniżek dla rodzin wielodzietnych.	a) Liczba wydanych kart w ramach Programu „3+ Siedlecka Duża Rodzina”.	Wydział Bezpieczeństwa i Spraw Społecznych UM
	3. Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, w tym dostęp do obiektów rekreacyjnych.	a) Liczba projektów skierowanych do dzieci i młodzieży (oferta nieodpłatna).	UM (oraz jednostki podległe)
	4. Wspieranie idei wolontariatu w celu pomocy w wyrównywaniu deficytów edukacyjnych dzieci z rodzin najuboższych.	a) Liczba osób zaangażowanych w wolontariat (ewentualnie również liczba dzieci korzystających z pomocy wolontariuszy).	placówki oświatowe, NGO
Cel 4 Podniesienie kwalifikacji kadry	1. Dostęp do szkoleń podnoszących kompetencje profesjonalistów pracu-	a) Liczba zorganizowanych szkoleń;	MOPR, Policja, placówki

Cele	Zadania do realizacji	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
pracującej z rodzinami i dziećmi	jących z dziećmi i rodzinami.	b) Liczba osób biorących udział w szkoleniach.	oświatowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze, służba zdrowia, sądy, NGO
	2. Zapewnienie superwizji osobom pracującym z rodzinami w miejscu zamieszkania.	a) Liczba godzin przeprowadzonych superwizji; b) Liczba osób objętych superwizją.	MOPR
	3. Doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.	a) Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego, grup roboczych i in.	MOPR, Policja, placówki oświatowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze, służba zdrowia, sądy, NGO
Cel 5 Zapewnienie wsparcia w środowisku – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa – rodzinom cudzoziemskim, w szczególności niepełnym	1. Zapewnienie niezbędnego wsparcia rzeczowego i finansowego.	a) Liczba rodzin lub osób cudzoziemskich objętych wsparciem; b) Wyszczególnienie form wsparcia finansowego i pozafinansowego.	MOPR

2. Kierunki działań w ramach systemu pieczy zastępczej

Cele	Zadania do realizacji	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
Cel 1 Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym oparcia ze strony rodziny naturalnej	1. Prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego; promowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.	a) Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych i edukacyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego (np.: liczba przeprowadzonych kampanii, konferencji, liczba publikacji prasowych, internetowych, liczba wydanych ulotek); b) Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.	MOPR

	2. Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.	a) Liczba rodzin zastępczych, w tym liczba nowych osób/rodzin, które zostały zakwalifikowane na szkolenie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	MOPR
	3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	a) Liczba osób/rodzin, które odbyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; b) Liczba osób, które otrzymały świadectwo kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	MOPR
Cel 2 Wspieranie rodzinnych form pieczy zastępczej	1. Organizowanie szkoleń i spotkań mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących rodzin zastępczych.	a) Liczba szkoleń/spotkań grup wsparcia podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze adresowanych m.in. do rodzin zastępczych; b) Liczba osób/rodzin zastępczych uczestniczących w szkoleniach/spotkaniach grup wsparcia podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.	MOPR, PPP
	2. Udzielanie wsparcia finansowego osobom sprawującym pieczę zastępczą.	a) Kwota wypłaconych świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej.	MOPR
	3. Zwiększenie dostępu rodzin zastępczych do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego.	a) Liczba dostępnych miejsc udzielających specjalistycznego poradnictwa (ewentualnie również liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym).	MOPR, PPP, służba zdrowia, NGO
	4. Ułatwienie dostępu do specjalistów dla dzieci z potrzebami zdrowotnymi umieszczonych w rodzinach zastępczych	a) List intencyjny do placówek służby zdrowia	MOPR
	5. Zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia wykwalifikowanych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	a) Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; b) Liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, w których uczestniczyli koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej;	MOPR

	6. Kontynuowanie i rozwój interdyscyplinarnej współpracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny.	a) Liczba spotkań zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.	MOPR
Cel 3 Optimalizacja systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej	1. Dbanie o zachowanie i podnoszenie standardów pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	a) Liczba placówek organizujących opiekę zastępczą dzieciom i młodzieży na terenie Miasta oraz łączna liczba dzieci w nich przebywających (w tym pochodzących z Miasta Siedlce); b) Liczba modernizacji dokonanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Siedlce.	placówki opiekuńczo-wychowawcze
	2. Doskonalenie efektywnych form współpracy z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	a) Wykaz działań podjętych w ramach doskonalenia współpracy pomiędzy rodzinami biologicznymi wychowanków a pracownikami placówek opiekuńczo-wychowawczych.	placówki opiekuńczo-wychowawcze
	3. Dostęp do szkoleń dla kadry pracującej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w zakresie wprowadzania nowoczesnych, specjalistycznych form pracy z dzieckiem i rodziną.	a) Liczba przeprowadzonych szkoleń; b) Liczba pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych biorących udział w szkoleniach.	placówki opiekuńczo-wychowawcze
Cel 4 Zwiększenie szans na powrót dziecka z pieczy zastępczej do środowiska rodzinnego	1. Współpraca i koordynacja instytucji i służb na rzecz powrotu dzieci do rodziny biologicznej.	a) Liczba dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych.	MOPR
	2. Realizacja w porozumieniu z asystentami rodziny indywidualnych planów pracy z rodziną, której dziecko umieszczono w pieczy zastępczej.	a) Liczba opracowanych i realizowanych planów pracy z rodziną.	MOPR
	3. Wsparcie rodziców biologicznych poprzez zwiększenie dostępu do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa	a) Liczba dostępnych miejsc, w których udzielane jest bezpłatne, specjalistyczne poradnictwo	MOPR, PPP, NGO
Cel 5 Doskonalenie systemu wsparcia procesu usamodzielnienia wycho-	1. Przygotowywanie wychowanków do procesu usamodzielnienia	a) Liczba wychowanków objętych indywidualnymi programami usamodzielnienia	MOPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze

wanków pieczy zastępczej	2. Udzielanie pomocy finansowej usamodzielnianym wychowankom.	a) Liczba i rodzaj wypłaconych świadczeń usamodzielniającym się wychowankom; b) Kwota świadczeń wypłaconych usamodzielniającym się wychowankom.	MOPR
	3. Zapewnienie różnych form mieszkań dostępnym wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą (np.: mieszkań chronionych, socjalnych, komunalnych).	a) Liczba usamodzielniających się wychowanków, którzy otrzymali przydział mieszkania.	Wydział Gospodarki Komunalnej UM
	4. Zwiększenie dostępu do poradnictwa rodzinnego, zawodowego i pracy socjalnej dla usamodzielniających się wychowanków.	a) Liczba dostępnych miejsc udzielających specjalistycznego poradnictwa (ewentualnie również liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym).	MOPR, PUP, PPP, NGO

III. Zarządzanie Programem

Zarządzanie Programem Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce na lata 2023-2025 obejmować będzie planowanie, koordynację oraz ocenę działań mających na celu wsparcie rodzin w różnych obszarach oraz rozwój pieczy zastępczej. Wymaga to skutecznej komunikacji, zrozumienia potrzeb rodzin i efektywnego wykorzystania zasobów. Powyższe nie będzie możliwe do osiągnięcia bez ścisłej współpracy mieszkańców, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających w zakresie polityki społecznej.

Nadzór nad realizacją założeń dokumentu powierzony zostaje Naczelnikowi Wydziału Bezpieczeństwa i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Siedlce oraz Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach.

1. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring i ewaluacja Programu są kluczowymi elementami zapewnienia skuteczności działań. Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań programowych, w oparciu o określony katalog wskaźników, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Źródłami informacji statystycznej, gromadzonej na potrzeby monitorowania, będą: dane GUS na poziomie miasta, informacje MOPR oraz te otrzymane od instytucji i organizacji biorących udział w programach/projektach związanych z poszczególnymi zadaniami. Nad jego przebiegiem czuwać będzie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach. Monitoring Programu umożliwi obserwację realizacji zadań, ocenę stopnia osiągnięcia rezultatów i weryfikację założonych celów. Przyjmuje się sporządzenie raportów monitoringowych z realizacji Programu – po każdym roku kalendarzowym obowiązywania dokumentu. Dane zgromadzone i opracowane w procesie monitoringu zostaną wykorzystane do ewaluacji.

Ewaluacja Programu zostanie dokonana na zakończenie jego realizacji. Służyć będzie sprawdzeniu, czy w wyniku podejmowanych działań w ramach Programu uzyskano przewidywane rezultaty oraz czy przełożyły się one na osiągnięcie założonych celów. Wyniki przeprowadzonej

ewaluacji będą również służyć jako punkt wyjścia do opracowania Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na kolejne lata.

2. Finansowanie Programu

Realizacja założeń zawartych w Programie uzależniona jest w znacznym stopniu od posiadanych zasobów i wymagać będzie nakładów finansowych. Osiągnięcie założonych w dokumencie celów będzie możliwe wyłącznie przy ścisłej współpracy wszystkich jednostek i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, jak również lokalnej społeczności i podmiotów gospodarczych, mogących wystąpić w roli partnerów lub sponsorów.

Przewiduje się, że środki na realizację zadań pochodzić będą m.in. z następujących źródeł:

- budżetu Miasta Siedlce;
- budżetu państwa (zarówno tych pochodzących z dotacji celowej na realizację zadań zleconych, jak i możliwych do pozyskania w ramach ministerialnych konkursów dla samorządów terytorialnych);
- środków własnych podmiotów zaangażowanych w realizację Programu;
- środków pozyskanych z funduszy europejskich;
- środków pozyskanych od sponsorów.

Zakończenie

Nie ulega wątpliwości, że na pełny i harmonijny rozwój dziecka wpływa wychowanie w środowisku rodzinnym. To w nim poznaje podstawowe wartości oraz normy i umiejętności społeczne. Jakość relacji rodzinnych, wsparcie emocjonalne i edukacyjne, a także model zachowań dorosłych są kluczowe dla prawidłowego wzrastania dziecka. Oczywiście istotne jest podejmowanie działań mających na celu skuteczną pomoc rodzinom w kryzysie opiekuńczo-wychowawczym, a tym samym zapobieganie umieszczeniu ich dzieci w pieczy zastępczej, niemniej jednak w sytuacji braku możliwości sprawowania opieki przez rodziców to instytucje publiczne powinny zapewnić dzieciom prawo do zastępczej opieki rodzinnej. Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno się wychowywać dziecko pozbawione opieki rodziców biologicznych, są rodziny zastępcze. Dlatego tak ważne jest podejmowanie działań wspierających rozwój pieczy zastępczej, a tym samym odchodzenie od form instytucjonalnych. Zawsze też należy podejmować działania zmierzające do powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Decyzja w tej kwestii powinna być jednak oparta na ocenie, czy warunki w domu umożliwiają powrót do rodziny biologicznej. Często w takiej sytuacji konieczne jest zapewnienie rodzicom odpowiedniej pomocy, szkoleń czy terapii, aby pomóc im stworzyć bezpieczne i wspierające środowisko do wychowywania. Podkreślenia w tym miejscu wymaga fakt, że efektywność działań wspierających determinowana jest stopniem zaangażowania rodziny w osiągnięciu założonego celu.

Realizacji wszystkich celów programowych powinny towarzyszyć działania na rzecz podnoszenia świadomości. Niewiedza bądź negatywne postawy wobec niektórych grup oraz mity na ich temat mogą utrudnić rozwój środowiskowych form opieki. Nie mniej ważne jest również zaplanowanie działań poszerzających wiedzę osób i rodzin na temat oferowanego wsparcia. Jeżeli do tego założymy, że części zdarzeń niepożądanych można zapobiec – utwierdzimy się w przekonaniu, jak konieczne jest prowadzenie działań profilaktycznych.

Nie możemy zapominać o tym, że obecna sytuacja na Ukrainie, która wiąże się z koniecznością zapewnienia wsparcia osobom i rodzinom przybyłym do naszego Miasta, stawia przed samorządem nowe wyzwania. Może to oznaczać potrzebę poszerzenia działań w dużo większej skali i formach niż przed kryzysem wojennym.

Realizacja założeń zawartych w niniejszym Programie uzależniona będzie w znacznym stopniu od posiadanych zasobów oraz środków finansowych, niemniej jednak część zaplanowanych działań nie wymaga dodatkowych nakładów, a jedyni odejścia od utrwalonych przyzwyczajeń lub utartych schematów postępowania.

Jedno jest pewne – skuteczność w dążeniu do osiągnięcia kolejnych celów uwarunkowana jest ściśle współpracą mieszkańców, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających w zakresie polityki społecznej.

Wykaz tabel

Nr tabeli	Opis tabeli	Strona w dokumencie
1	Liczba i struktura mieszkańców według płci w latach 2019-2022	4
2	Ruch naturalny ludności w Siedlcach w latach 2019-2022	5
3	Liczba i struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2019-2022	6
4	Liczba osób w gospodarstwach domowych według Narodowego Spisu Powszechnego 2021	7
5	Skład rodzinny gospodarstw domowych według Narodowego Spisu Powszechnego 2021	7
6	Stopa bezrobocia w latach 2019-2022	8
7	Bezrobotni według wieku w latach 2019-2022	9
8	Bezrobotni według wykształcenia w latach 2019-2022	10
9	Bezrobotni według stażu w latach 2019-2022	11
10	Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2019-2022	13
11	Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu ubóstwa w latach 2019-2022	14
12	Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR powodu niepełnosprawności w latach 2019-2022	15
13	Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu bezrobocia w latach 2019-2022	16
14	Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2019-2022	17
15	Skala przemocy w rodzinie i pomoc jej ofiarom w latach 2019-2022	18
16	Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2019-2022	19
17	Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu alkoholizmu w latach 2019-2022	20
18	Typy rodzin objętych pomocą społeczną	21
19	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2019-2022	23
20	Lokale socjalne przyznane przez Miasto Siedlce w latach 2019-2022	24
21	Dodatki mieszkaniowe wypłacane w latach 2019-2022	25
22	Wychowanie przedszkolne w latach 2019-2022	27
23	Szkoły podstawowe w latach 2019-2022	28
24	Szkoły ponadpodstawowe w latach 2019-2022	28
25	Szkoły policealne w latach 2019-2022	25
26	Placówki wsparcia dziennego otrzymujące dofinansowanie z Miasta Siedlce w latach 2019-2022	30
27	Wsparcie udzielane przez asystentów rodziny w latach 2019-2022	32
28	Realizacja świadczenia wychowawczego w latach 2019-2022	32
29	Realizacja świadczenia Dobry Start w latach 2019-2021	33

30	Liczba rodzin zastępczych i dzieci przebywających w tych rodzinach w latach 2019-2022	36
31	Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typ, zamieszkałych na terenie Miasta Siedlce w latach 2019-2022	36
32	Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Siedlce w latach 2019-2022	38
33	Liczba dzieci pochodzących z terenu Siedlec skierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2022	39
34	Pomoc osobom usamodzielnianym, opuszczającym pieczę zastępczą (rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze), udzielona w latach 2019-2022	39
35	Pomoc osobom usamodzielnianym, o których mowa w art. 88 ustawy o pomocy społecznej, udzielona w latach 2019-2022	41
36	Analiza SWOT	53

Uzasadnienie

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r., poz. 1426, ze zm.) do zadań gminy i powiatu należy opracowanie i realizacja trzyletniego programu dotyczącego wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce stanowi próbę stworzenia całościowego, spójnego systemu wspierania rodziny oraz opieki nad dzieckiem i rodziną, tak aby w oparciu o posiadane środki i zasoby skutecznie wypełnić spoczywające na samorządzie zadania i skoncentrować się na najważniejszych problemach.

W tym zakresie planowany jest zarówno dalszy rozwój dotychczas prowadzonych działań mających na celu wspieranie rodzin oraz przywrócenie tym spośród nich, które przeżywają problemy w zakresie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zdolności do ich wypełnienia, jak również nowe cele odpowiadające na aktualne wyzwania, w tym m.in. związane z napływem do Siedlec obywateli Ukrainy.

Biorąc pod uwagę powyższe przedkłada się do akceptacji projekt Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce na lata 2023-2025.